

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . . . K 28.—
za en mesec . . . " 2.—
za Nemčijo celoletno . . . " 28.—
za ostalo inozemstvo . . . " 35.—

V Ljubljani na dom:

Za celo leto naprej . . . K 24.—
za en mesec . . . " 2.—
V upravi prejemam mesečno . . . 1.70

Sobotna izdaja:

za celo leto . . . " 7.—
za Nemčijo celoletno . . . " 9.—
za ostalo inozemstvo . . . " 12.—

SLOVENEČ

Inserti:
Enostolpna pettivrsta (72 mm):
za enkrat . . . po 18 v
za dvakrat . . . " 15 "
za trikrat . . . " 13 "
za večkrat primeren popust.
Poročna oznaka, zabavne, smrtne itd.:
enostolpna pettivrsta po 23 vin.
Poslano:
enostolpna pettivrsta po 40 vin.
Ishaja vsak dan, izvenredno ne-
delje in praznike, ob 5. uri pop.
Redna letna priloga Vozni red.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74. —

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
poštne branilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 26.511,
boan.-herc. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 188.

K.: Iveri iz politične delavnice.

Turčija je imela pred balkansko in libijsko vojsko devet bolj ali manj sovražnih sosedov. Zdaj ima samo tri. Naša država, Italija, Francoska, Grška, Srbija, Črnogorci so ji nehale biti mejašice. Ostanejo še Rusija, Angleška in Bolgarija. Izmed teh sta ji prvi dve v resnici nevarni: Rusija hoče skozi Dardanele in išče tal v Armeniji in Kurdistanu; Angleška je utaborjena v Egiptu, ob Sinajskem polotoku (Aden, Akaba), ob perškem zalivu Kva-ajit in na Cipru; obe skupaj pa v Perziji. Poleg nje pa Francoska s svojim protektoratom pripravlja Sirijo zase. Na ti podlagi je umljivo, kam se mora naslanjati turška politika.

Sandžak! Neštetokrat se ponavlja, da je Avstrija po Aehrenthalovi politiki, ki je ob aneksiji Bosne in Hercegovine poklicala naše vojske iz Sandžaka Novi Pazar, na škodo. Kdor je utegnil, je zoper Aehrenthala zabavljal, in utegnil je vsak, češ, da smo s tem zapravili pot do Soluna; naši nemški politiki so pa še pristavljali, da se je po ti poti pripravila združitev Srbije in Črnogore. Res je ob berlinskem kongresu Andrassy zlasti to navajal, ko je utemeljeval zahtevo, naj Avstrija zasede Sandžak. Njegove besede slovejo: Le rapprochement de la Serbie et du Monténégro placerait dans ces parages les voies de communication avec le reste de l'Orient dans des conditions praticables aux intérêts de la Monarchie (zbliznanje Srbije in Črnogore bi v teh pokrajinah postavilo prometno zvezo z drugim vzhodom pod pogoje, ki bi bili v kvar interesom monarhije). Zato pa je tudi v čl. XXV. berlinske pogodbe namen avstrijske posadke v sandžaku označil takole: Afin d'assurer la liberté et la sécurité des voies de communication (da se zagotovi svoboda in varnost prometne zveze). Ko bi bil sandžak ostal ob balkanski vojski v avstrijskih rokah, bi morala naša država takrat iskati pota do Soluna, in s tem bi bile druge velevali stopile na plan za kompenzacije v Mali Aziji proti Turčiji in med seboj samo s tem razločkom, da bi bila šla takrat Italija gotovo proti nam, ker bi ji teritorialni nameni naše države vzbujali zavist in strah za Adrijo. Zdaj se bodo ta vprašanja dala rešiti na drug način, s tem da pridejo vsi južni Slovani v monarhijo. Prosta pot v Solun se odpre sama po sebi.

Nemški podmorski čolni. Ko je za-
voljo Maroka vrelo med Nemčijo in An-

gleško in se je končno Anglež pomiril, se je v angleški javnosti razpravljalo tudi o tem, da na zimo vojska na morju za Angleže slabo kaže. To-le so trdili: Dolge, meglene noči so silno pripravne za delovanje podmorskih čolnov, Nemčija je glede na torpedno brodogradnjo prva na svetu in je ob času, ko ga more uspešno, v velikem rabiti na morju, močnejša od Angleške. Kratke, jasne noči šele dajo angleškemu brodogradstvu premoč. Zdaj, ko nam prihajajo novice, da se kar po tri angleške križarice naenkrat pogreznejo v morje, se je vredno spomniti na to. Zima, megla, dolge noči se bližajo, in kakor vse kaže, z njimi še mnogo takih novic.

Politika med častniki. Soglasna sodba slove, da so Turčiji v njeni zadnji vojski največ škodovali politikujoči častniki. Bivši vojni minister Mahmud Ševket paša je to sam priznal in se jel boriti proti temu, pač prepozno. Srbsko politiko od prve balkanske vojske tudi vodi pravzaprav častništvo v gotovo pogubo srbske države. Naša armada je po našem političnem ustroju izmed vseh armad najbolj oddaljena od politike. Dualizem, ki je v drugih rečeh v škodo, je tukaj koristil. Naš častnik je avstrijski častnik, v službi monarhije, katere politika je pa razdeljena na dve državni polovici. Po bistvu svoje službe se ne more mešati v politična vprašanja. Skromne, mirne delegacije obravnavajo vojaške reči; velika nasprotstva so tu izključena. Tako je jadralska armada mirno preko vseh političnih bojov, molčala, tiha, dokler je ni poklical cesar na delo. Zdaj se čudi svet njeni edinosti!

Oienziva ali defenziva. Iz zadnje balkanske vojske pripoveduje dr. E. Jaechh (Deutschum im Orient nach dem Balkankrieg. München 1913. Str. 60. nasl.), da je bil koncem oktobra leta 1911. pri general-feldmaršalu Goltzu. Govorila sta o bodoči vojski, in Goltz mu je opisal svoj načrt, ki ga je izdelal za slučaj bolgarskega napada ob odrinskih vojaških vajah leta 1910. Po njegovem naj bi Bolgare pustili v deželo do Odrina, ki naj bi ga oblegali; motili naj bi jih samo z manjšimi bitkami. Medtem naj bi združili glavno silo ob Ergeni, kjer naj bi se pripravljala in izvršila glavna bitka. Torej najprej mirna in varna defenziva, in ko bi bili Bolgari že utrjeni in bi jim že manjkalo municije in hrane, ofenziva.

Goltz je rekel, da se bo to težko izvršilo, ker bodo turški častniki vsled vzne-
mirjenja med neukim turškim prebival-
stvom nad bolgarskimi »uspehi« nepoča-

kani in bodo hoteli kar brz rešiti svojo čast. »Prestiz« braniti je francoska šola, ne menč se za trenutne čenče med ne-
veščimi ljudmi, družiti mirno in trezno ofenzivo in defenzivo, uči nemška taktika. Vojni minister Nasim paša iz francoske šole je res šel za prestižem in armada je bila tepena pri Lozengradu in pri Odrinu.

Przemysl.

(Od našega vojnega poročevalca.)

21. oktobra 1914.

Kakor znano, je večji del vojnega poročevalskega stana pred približno 14 dnevi odrinil v Przemysl. Jaz sem bil, kakor sem Vam že poročal, med tem časom na dopustu in odpotujem v Przemysl šele z drugo skupino. Zaenkrat Vam morem te-
daj o Przemyslu le to sporočiti, kar sem slišal od svojih tovarišev, oziroma od go-
spodov častnikov, ki se gotovo lahko sma-
trajo za verodostojne priče:

»Ravno toliko pomena kakor na zapadnem bojišču obleganega Antwerpna, je bilo pri nas obleganje Przemysla, našega najmočnejšega in najvažnejšega opira-
lišča na črti San. Največja avstrijska trd-
njava je v težkih bojih, ki so cele tedne
divjali krog nje, sijajno dokazala svojo
taktično in strateško vrednost. K urad-
nim in brzojavnim poročilom, ki so se ob-
javila o obleganju trdnjave, je sedaj mo-
goče dodati še posamezne dragocene po-
drobnosti, ki splošno sliko uspešno izpo-
polnjujejo.

Pred približno desetimi dnevi smo se vojni poročevalci odpeljali iz majhnega gališkega gnezda v smeri proti Przemyslu. Vsled dolgotrajne deževne dobe niso po-
stale brezdanje samo majhne občinske in
okrajne poti, marveč tudi najboljše velike
ceste so bile podobne blatnemu morju in
se niso veliko razlikovale od mehkih tal
na obeh straneh ceste. Po klanjih je dr-
selo blato navzdol kakor led z ledenikov,
in se zbiralo v kotanjah, da skoro ni bilo
moči priti čeznje. Le polagoma je prodi-
ral avtomobil skozi to blatno močvirje, ki
je segalo skoraj do kolen; velikokrat so
moral pomagati trenski konji, da smo
sploh prišli naprej. Tren je vozil ob obeh
straneh ceste v dveh kolonah, puščajoč
na sredi prostor za vožnjo drugih vozil.
Tako smo se peljali do 200 km daleč;
tren, mimo katerega smo šli, je bil torej
400 km dolg! Neverjetno je, kakšno
ogrmno delo je zmagoval tren ob danih
razmerah. Vsekakor se je pregestokrat

zgodilo, da so slabše konji od truda oma-
gali in se zgrudili. Ob normalnih razmerah
bi se bili kmetje pač zavzeli za te konje
in delali z njimi dobre kupčije; sedaj v
težki vojni stiski imajo pa komaj krme za
lastno živino, kajti vse seno in slamo so
rekvirirali deloma Rusi, deloma Avstrijci.
Tako je prišlo, da je bila vsa pot obro-
bljena s crknjenimi konji; kmetje pri naj-
boljši volji res niso imeli časa, da bi jih za-
grebli, ravno tako pa tudi ne trenski vo-
zniki. Ti že celo ne. Tren je moral brezpo-
gojno naprej, za prodirajočo četo, pa naj
stane, kar hoče. Konjska trupla so bila to-
rej prepuščena vranom in drugim ropari-
cam, ljudem je bilo na skrbi samo eno:
Naprej! To je bilo tudi edino geslo za naše
čete, ki so brez ozira na neprijetnosti in
napore, ki jih je povzročalo ostudno vre-
me, nevzdržno prodiranje po cestah ali pa
kar preko polja in s svojo železno napa-
dalno silo tirale sovražnika iz vseh nje-
vih postojank, imajoč pred očmi en sam
cilj: Przemysl!

V takih razmerah smo se s težavo
prerinili do našega prvega prenočevališča
Jasienowa. Še prejšnji dan so tod domova-
li in poveljevali kozaki. Kraj ni nudi po-
sebnost prijazne slike. Pohištvo je bilo raz-
bito; ljudje so si očitno z njim zakurili.
Omare, ki so imele spredaj premočne
ključavnice, so odzadaj vlomili in izpraz-
nili. Dragocena zrcalna stekla so kozakom
služila za tarčo; takih »igrač« si pač niso
dovoljevali v treznosti. Postelje so pač še
ostale, toda gorka, mehka posteljnina jim
je po vsej priliki tako ugajala, da so vsi,
do zadnjega kosa vzeli s seboj. Še bolj ne-
go grad, je trpela vas. V gradu so stano-
vali gospodje častniki, v vasi pa množica
ki se je po dolgem času najtrše knutske
discipline čutilo kot gospodar in po tem
tudi postopalo. Jako priljubljena kozška
»šala« je bila ljudi jako vladno vprašati:
»Koliko je ura?« in ko je dotičnik poteg-
nil žepno uro, da bi odgovoril, vzeli so mu
jo iz rok in spravili v svoj žep. Tlačaniti so
moral vaščani več nego dovolj; Rusi so
rekvirirali vse žito, ga vedeli vaščanom
znesti v bližnji mlin in zmleti. Moko so
Rusi kopicili v velikem skladišču. Menda
so celo upali v Jasienowu prezimiti? Da-
nes so zaloge moke v naših rokah ter nam
bodo jako prav hodile.

Tudi v okoliških vaseh se ni godilo
drugače, če ne še huje. Ljudje so nam pri-
povedovali, da so si Rusi vse do oktobra, ko
si človeška razbrzanost le izmisli more,
ne izvzemši ropa in umora. Pobožni polj-
ski kmetje so povsod na svoje hiše obesili

LISTEK.

Iz bojev proti Srbom.

Vojskovanje Srbov.

Slišali smo že dosti zvijač z belo za-
stavo; tak slučaj so mi pripovedovali tudi
v Bj. Pojavila se je srbska četa z belo za-
stavo. Naša četa jim je šla nasproti do 200
korakov in tukaj se ustavila, ker jim ni
prav verjela, ter sporočila Srbom, naj od-
ložo orožje in pošljejo svoje parlamentar-
je. Tisti hip so pometali Srbi puške na
zemljo, ali so se tudi sami vlegli, izza njih
so se pa pokazali topovi, ki so vsuli na na-
še točo šrapnelov; pa tudi pešci, ležeči na
tleh, so začeli streljati iz pušk. To se raz-
ume, da je bil učinek takega nepričakova-
nega ognja grozen.

Pred smrtonosnim ognjem iz pušk in
topov se skrivajo vojske v okopih. Vojski
naenkrat izkopljejo jarke, v katerih se mo-
rejo skriti. Glave vendar morejo zadržati.
Vendar pa marsikateri objame mrak. Če
so dalj časa v jarkih, potem zavarujejo
okope z betonom in železnimi ploščami,
tako da so varni tudi pred granatami. Tu
se zgodi, da stoji več tednov ena vojska
proti drugi zakopana, in nobena ne sme
naskočiti druge, ker bi jo to stalo silno
mnogo žrtev.

O polkovniku Hellebrandu pripove-
dujejo, kako je izvalil Srbe iz njihovih
jam. Po njegovem ukazu je naskočila na-

ša vojska srbske okope, ali Srbi so mirno
čakali, kdaj se bodo naši toliko približali,
da jo uničijo z ognjem svojih pušk. Ker se
je med tem naša vojska približala na 50
korakov, se naši hitro obrnejo in prično
bežati. Srbi, ki so mislili, da se je naših
polotil tako velik strah, so hitro poskakali
izza okopov in leteli za njimi. Med tem so
bile od obeh strani postavljene strojne
puške, ki so Srbe v pripravnem času pri-
čele obstreljevati in jih do zadnjega uni-
čile.

Srbija mora pošiljati v boj tudi otroke in dekleta.

Dan za dnevom pokajo naši topovi
pogubonosni ogenj v Srbijo. Na bojišče
Srbija že postavlja otroke, ki komaj
vlečejo puško; ženske in dekleta poma-
gajo pri delih v rovih itd., tako, da vse
stoji v boju za Srbijo. Občudovanja-
vredni so srbski vojaki, kar se tiče stra-
danja. Po več dni ne dobe nikake hrane,
pa malo suhe koruze zmlete in zmešane
z vodo jim zadostuje in zopet je do-
ber za par dni.

Večeri na avstrijsko-srbskem bojišču ob reki Drini pri izlivu v Savo.

Marsikak dan obseva zlato solnce
celo bojišče, topovi zagrmijo sem ter tja.
Sem ter tja počijo tudi strel v bojnih
jarkih. A ko se bliža mrak postane ži-
vahneje, postaja ogenj hujši in hujši.
Naši in sovražni reflektorji se križajo
v zraku razsvetljujejo bojno polje in

gromenje topov postane še silnejše.
Šrapneli se razletavajo in mečejo svo-
jo vsebino, granate razkopavajo bojišče
tako, da nastane pravi peklenški vrišč.
Korak za korak se pomika naša vojska
dalje, a Srbi se morajo nehote umakniti.
Poplačati morajo svojo predrznost krv-
jo. Velikansko navdušenje za boj proti
Srbom kažejo bosanski muslimani. Pro-
stovoljno stražijo mostove itd. samo da
s tem pokažejo vdanost naši armadi.

Padlim junakom na južnem bojišču.

grade tovariši krasna pokopališča. Ta-
ko se nahaja neko pokopališče v Bosan-
ski Rači, kjer počivajo naši češki brat-
je. V spomin so postavili tovariši lep
cemenen spomenik, ki kaže leto 1914.
Častniki in vojaki — brez razlike — po-
čivajo v eni vrsti. Slava padlim slovan-
skim junakom!

Skozi koruzo.

O svojih do-
življajih in utisih na srbskem bojišču nam
piše naš ranjeni sotrudnik to-le: Napočilo
je krasno jutro, da si lepšega ne moreš mi-
sliti. Okoli 4. ure smo dobili ukaz, da gre-
mo naprej. Naprej smo šli po nekem trav-
niku, ki je bil ves razrit in jamast od šte-
vilnih šrapnelov in granat, ki so po njem
padali. Semtertja se vidi še kri. Bog ve,
kako obupen boj je divjal na tem travni-
ku, koliko človeških življenj je tu ugas-
nilo.

S tega travnika smo šli oprezno v ne-

ki gozdiček. Korakali smo počasi, držali
puške v rokah in se ozirali kakor zver na
vse strani, v strahu, da nas sovražnik ne
napade iz zasede. Prišli smo že iz gozdič-
ka na ravnino, od tu pa na polje, zasejano
s koruzo, široko in dolgo, z visokimi in
močnimi stebli. Komaj smo napravili par
korakov po tem koruznem polju, ko so
pričele naenkrat pokati granate, in fantje
so padali eden za drugim s težjimi ali laž-
jimi ranami.

Vse se je zmešalo. Od nobene strani
ne slišiš grmenja topov, granate nas pa
vendar obsipajo.

Ostali smo. Na naše največje presene-
čenje smo skoraj odkrili skrivališče teh
granat. Ker je bila koruza močna, so pri-
vezali Srbi na njih vrhove granate in ka-
kor hitro so se pričela stebila vsled našega
korakanja gibati, so udarjale ena ob drugo
ali ob cevi naših pušk ali pa so padle na
tla, koder smo hodili po njih; na ta način
so sedaj nad našimi glavami, sedaj pod
našimi nogami eksplodirale.

Tudi ta dogodek je bil našim ljudem
za zgled, naj bodo povsod oprezni, ker
imajo opravka z zelo zvitim sovražnikom,
ki izrablja tudi zadnje drevesce, da nosi
našim četam smrt in pogubo.

Žena — desetnik s srbskega bojnega polja došla v Zagreb.

Včeraj okoli pol devete ure dopol-
dne je obrnila posebno pozornost naše
žena, ki je bila oblečena v sivo voja-
ško obleko z čepico na glavi, a na ovrta-

sliko čenstohovske Matere božje, v nadi, da bodo Rusi spoštovali svete podobice in hišam prizanesli. Kakšna zmota! Divja družba sicer ni požgala hiš, pač pa vse odnesla, kar ni bilo pribitega. Kuhinjska posoda je brez sledi izginila v obsežnih kovaških nahrbnikih, z mizami in stoli so si kurili, vrata večinoma sneli in prisilili prebivalce, da so jim odprli kleti, kjer so potem po vseh kotih stikali za »vodko«, ki so jo že tako dolgo pogrešali. Nasproti ženam in dekletom so se obnašali tako, da jih je moralo mnogo v bolnišnice. Zdi se, da so hoteli Rusi oživiti vse vojne gnusobe, ki jih je njihov veliki slikar Veršagin ovekovčel.

Naslednji dan smo na vse zgodaj odrinili iz Jasienowa. Na cesti isti grozni prizor kakor prejšnji dan: tren, tren in zopet tren! Trudni, zaspani in prepadeni kmetje, vsi umazani in blatni, zaviti v debele kožuhe, leže na vozeh; tudi trenski častniki in moštvo se ne zmenijo dosti za opravne predpise, marveč se vsak zavije v ono, kar mu ravno pride v roko, samo da se varje mraza in mokrote: kmečki kožuh, civilna zimna suknja, konjske odeje, vozne plahte — vse pride prav, da le greje. Lačni in žejni smo dospeli do velikega domovanja; ondi si vsak skuha eno konzervo. Živeli smo le od tega, kar smo imeli s seboj; kraji sami so bili popolnoma »izžrti«. Nobeno čudo; v teh revnih vaseh niti v mirnih časih ni veliko dobiti, kamoli sedaj, ko je šlo na tisoče in tisoče ruskih in potem zopet avstrijskih čet skozi. Vse to pa nam ni kvarilo naše dobre volje; čutili smo se čisto kot vojaki, kot sobojevniki za veliko stvar in v očigled temu smo se radi odpovedali vsem udobnostim mirnega življenja.

Počasi je legala noč na zemljo, ko smo v daljni dalji zaslišali zamolklo vojno pesem. Zadeli smo na prve predstraže v oblegovalnem prostoru; brkat honved nam je zaklical nasproti krepak »Stoj!« in obrnil proti nam svoj bajonet. Šele, ko je bil srečno opravljen bojni klic in geslo in se je naše odprto povelje našlo v redu, smo smeli naprej. Tedaj se je čez razsežno, gladko obrito planoto nenadoma razlil pronicav žar: Metalci svetlobe v Przemyslu so kazali svojo umetnost. Čez nekaj časa izgine begajoča, tren preizkušajoča luč, a le za hip. Zopet se posveti, a to pot visoko gori: svetlobna krogla! V širnem krogu gre preko prostoča kakor raketa, počasi in preudarno, kakor bi oprezovala. Njena žarka luč slepi opazovanega, a ne opazovalca, ki more s svojim daljnogledom vsak predmet in vsak gib v razsvitljenem prostoru natančno ugotoviti. Gorje bitju, ki vzbudi sum! Črna žrela težkih trdnjavskih topov mu prinesejo gotovo smrt.

Drugo jutro na vse zgodaj smo predvsem opravili svoje oficierne obiske, o katerih se je že v brzojavkah obširno poročalo, potem pa je šel vsak po svojih potih. Nepretrgano premikanje po vseh cestah in trgih, navidezna zmeda vsakovrstnih čet, trenov in zavodov, ki gredo skozi mesto, nešteti prevozi ranjencev in vlaki z jetniki — vse to je napravilo na nas vse globok, nepozaben vtis. Dolgo časa moraš stati na enem in istem mestu ter natančno opazovati, da v tem prerivanju, ki ga hipno občutiš le kot zmedo, spoznaš najpopolnejši red in najlepšo disciplino. V Przemyslu je tako kakor v možganih, kjer se križajo poti raznih živcev, ne da bi le ena katero

drugo ovirala: sredi mesta, na Rynku, se križajo vse, v obliki zvezde zgrajene ceste, ki vodijo v glavnih smereh štirih vetrov. Po teh cestah drvi pestro življenje kakor v kaleidoskopu, in vendar nikjer ovirajoče zapreke, nikjer občutnega trenja! Vse se vrši kakor po določenem redu. Sredi trga stoje častniki, ki vse to premikanje strokovno uravnavajo, tako da je vsak zastanek nemogoč. Takrat, ko smo bili v Przemyslu, so se v neposredni bližini trdnjave vršili še boji. Lahko si torej živahno predočite naglico in moč, s katero so naše čete silile naprej, da bi že izvojevano ugodno postojanko ohranile. Vse čete pa so morale skozi Przemysl, in vsled tega je glavni trg kazal ponoči in podnevi eno in isto nemirno sliko. Ob tem mogočnem stekanju nepreglednih množic na isti točki so se mnogokrat našli tovariši, ki se že desetletja niso bili videli, vršilo se je svidenje ljubih prijateljev, dobrih znancev in dragih sorodnikov, in opazovali smo ginljive prizore, zlasti tedaj, če se ljudje, označeni kot »mrtvi« ali »pogrešani«, zdravi in veseli zopet najdejo!

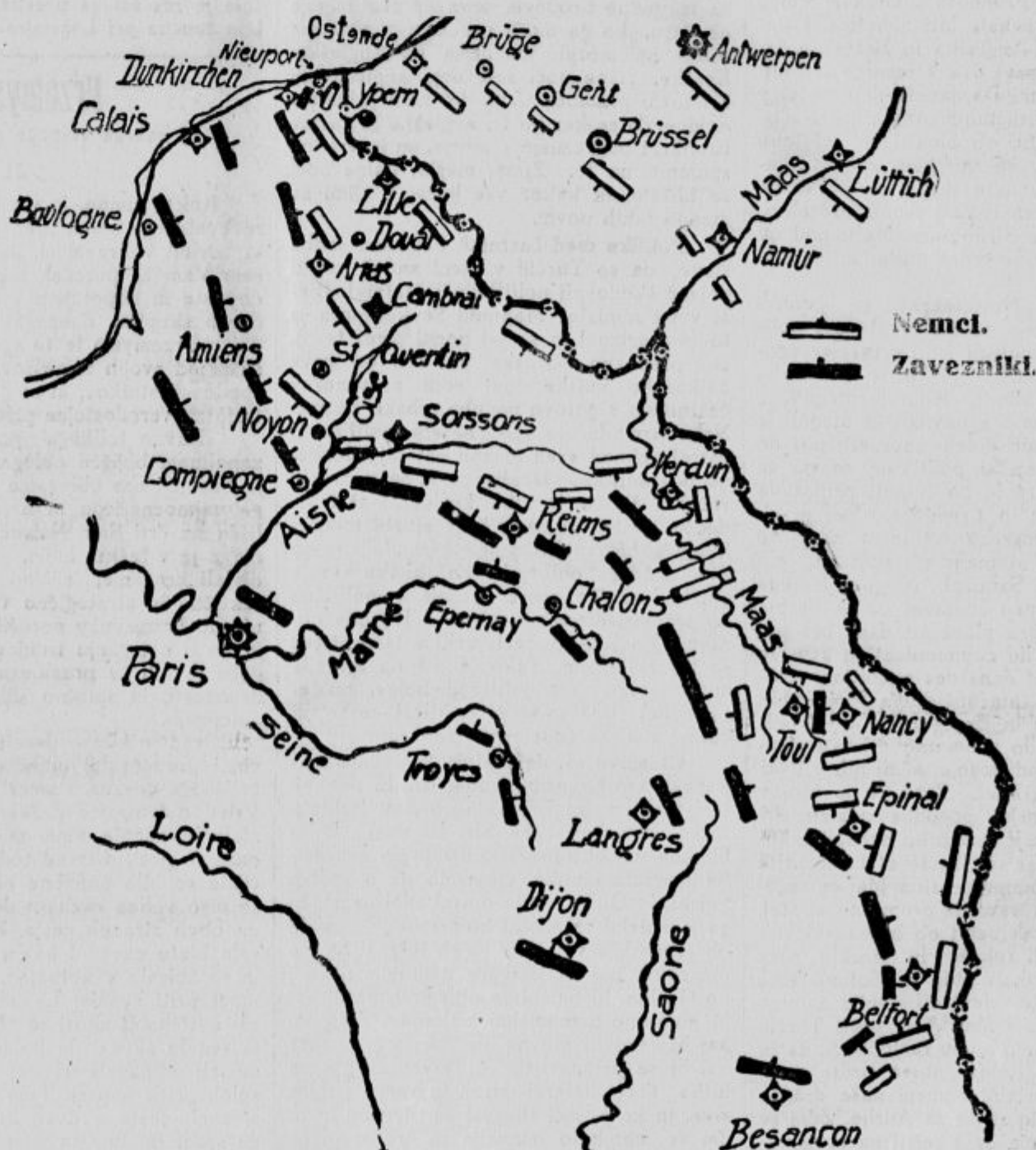
V sliki mesta nadvladujejo uniforme. Civilistov je le malo videti. Kdor ni mogel dokazati, da ima zalogo živil, ki zadostuje

za tri mesece, je moral trdnjavo zapustiti. Čudno je, da opaziš skoro samo tri barve pri našitkih: zeleno, modro in rdečo. Rdeče je topništvo, zeleno domobranstvo in črna vojska, moder pa brezkončni tren. Med uniformami častnikov in moštva ni skoro nobenega razločka. Večina častnikov nosi plašče moštva in ravno take čepice, brez zlatih rozet. Tudi način občevanja med višjimi in nižjimi je tukaj vse drugačen kakor v vojašnici. Skupno življenje na bojišču, skupno trpljenje v trudu in naporih, skupna nevarnost v ognjeni črti, vse to je razločke v činih in stanu znatno omililo in ljudi približalo ljudem.

Drug z drugim delijo zadnji košček komisa in poslednjo svalčico. Raskava resnost vojne je takozvane cvetke z vojašničnih dvorišč kakor slana pomorila. Povelja se dajejo v mirnem, umerjenem, skoraj bi rekel konverzacijskem tonu, in moštvo uboga dražje volje vse odredbe, ker se vsako sam zaveda, da se je vse, kar se zaukaže, moralo zapovedati v njegovo lastno korist. Občevanje med moštvom in častništvom vključuje največji disciplini, ki povsod vlada, ni surovo.

Prijatelje kavarskega življenja bo gotovo prijetno iznenadilo, če jim povemo,

da je v Przemyslu izborna kavarna, ki vključuje neprestanemu gromenju topov svojega obratovanja ni ustavila. Ta lokal je središče »javnega življenja«. Kdor le more, skoči vsaj za nekaj minut noter, da si po dolgih dneh špartanskega pomanjkanja zopet enkrat živce požiwi s skodeljico v resnici dobre črne kave. Vse sedi ob mizah v pestrem neredu: civilist poleg vojaka, častnik poleg moštva, vse v najlepši zmed. Pripovedujejo si drug drugemu svoje doživljaje; vsak ve marsikaj povedati, kajti ni ga med njimi, ki bi ne bil že mnogočesa doživel. Tu najdeš može, ki so se že borili na Srbskem, pri Zamošču ali Lvo-
vu, in ki se jim zdaj zopet v Przemyslu — sline cede po novih lavorikah. Kar človeka najbolj peče je pomanjkanje listov. Ljudje ne vedo ničesar o tem, kar se šir-
rom sveta godi; oni žive samo v »odse-
kih« vojne, ki so jim odkazani; nanje se združuje vse njihovo mišljenje, vsi njihovi občutki. Če pa pridejo kdaj venkaj, tedaj se zopet zavedo, da je svet vseeno večji, kakor njim odkazani okoliš, in liki besni volkovi planejo po najstarejših časnikih, ki jim pridejo pod kremplje. Za liste, ki so izšli že pred obkolitvijo trdnjave so ti ljudje plačevali nenavadno visoke cene.

Razvrstitev armad na francosko-belgijskem bojišču.

niku bluze znamenje desetnika. Okoli pasa bajonet, suknjo in sivo ogrinjalo. Z vojaškim korakom je korakala po zagrebških ulicah. Zlasti ženske so jo opazovale od glave do pete. Vse je hotelo vedeti, kdo je in kako je prišla do časti korporala. Nekemu žurnalistu je pravila sledeče: »V soboto zvečer sem prišla iz Petrinje v Zagreb, in ostala v hotelu »pri Janjetu«. To se razume, da sem napravila poseben utis na sobarico, ko je ugledala pred seboj ženskega desetnika. Sobarica mi je pokazala sobo, potem sem šla v obednico. Rodila sem se v Šibeniku. Rodbinsko ime mi je Friganović. Omožila sem se s Ivanom Falica, ki je pri vojakih in je služil kot nadbolničar v garnizijski bolnici v Sisku. Ko je prišlo do vojske med našo monarhijo in Srbijo, je moj soprog moral oditi na bojno polje. Jaz sem šla prostovoljno s svojim možem Ivanom na bojno polje, da pomagam naši vojski. Obekla sem se po vojaško. Kapa se mi je lepo podala, ravnotako tudi vojaška bluza in suknja. Odpotovala sem z vojakom proti Banjaluki. Bila sem v ognju. Srce mi je od veselja poskakovalo, ko sem z vso silo napadla sovražnika. Nisem se bala streljanja niti iz pušk niti iz topov. Vroči so bili boji pri Mitrovici in Jarku; ali sovražniki so bili premagani. V Jarku sem bila ujeta in ravno tako moj mož. Posrečilo se mi je uiti in vrniti se k polku, med tem ko so mojega moža poslali v Niš. Po ukazu sem potovala v Sisek, ali čez nekaj dni sem bila prestavljena v Petrinjo. Ker je sedaj vojno

stanje, zato sem izjemoma aktivirana in odlikovana s častjo desetnika. Izvedela sem, da sem predložena za odlikovanje. Za zasluge dobi g. Falica mesečno 240 K.

Srbi pošljejo bataljon v Višegrad, da nakrade živlenskih potrebščin.

Iz Mostara poročajo: V sredo dne 20. t. m. je šel neki srbski bataljon pod poveljstvom podpolkovnika Ivanovića med Višegradom in Uvcem. Med tem je bil napaden od naših čet ter se je udal, ne da bi se veliko upiral. Tudi podpolkovnik Ivanović je prišel v ujetništvo in pripovedoval, da je dobil zapoved, naj gre v Višegrad da nakrade živlenskih potrebščin. Predpostavljeno, ki mu je dal to nalogo, mu je naznanil, da je to podjetje popolnoma brez nevarnosti, ker so avstrijski vojaki od Srbov popolnoma obkoljeni. Ta vera je razširjena v celi srbski vojski, ker je izdal pred nekaj dnevi princ Jurij lažljivo armadno povelje, v katerem pravi: »Naši hrabri vojaki so pred par dnevi prekorčili na večih krajih Donavo in Savo, in so zasedli cel Srem in Slavonijo. Prestolonaslednik Aleksander se ravnokar nahaja v Zagrebu. Črnogorci prodirajo, združeni s Francozi, skozi Hercegovino proti Srbiji, da se združijo s srbsko vojsko.«

Pismo Slovenca iz ruskega ujetništva.

Abs. osmošolec g. Grčar je iz ruskega vojnega ujetništva poslal naslednje pismo:

Ljubi domači!

Ne vem, če že veste, da še živim, dasi sem Vam pisal dvakrat iz evropske Rusije; ne vem pa tudi ne, če ste dobili to moje prvo pismo, ki ga Vam pišem iz — Sibirijske — iz azijske Rusije. Torej tako daleč, preljudi! Iz Kijeva so nas peljali v bolnico v Voronež od tam pa v Sibirijo (čez Samaro-Ufo-pogorje Ural) v mesto Čeljabinsk (meja evropske in azijske Rusije) in od tam v mesto Kurgan, kjer ostane-
mo baje za stalno, dokler nas ne peljejo zopet v domovino. (Mesto Kurgan ni daleč od mesta Omsk, ki je poleg Tomskaja največje mesto v Sibiriji. Mesto K. ni veliko in povečini leseno, ljudje zelo prijazni.)

Pisal bi mnogo, mnogo, ko bi vedel, da Vi pismo dobite, a upam še, da pridemo vsaj še enkrat skupaj in takrat vse ustno. Pišem Vam ravno v nedeljo popoldne, ko mi vedno duša in misli uhajajo k Vam domov. Ne morete si misliti, kako vedno sem jaz v mislih doma med Vami, koliko hrepene-
nja moram pustiti neuresničenega. Gledati smem samo v preteklost in prihodnost, sedanost je žalostna, kakor veliki petek...

Seveda v skrbih mi ne smete biti radi mene, ker bi to bolelo i mene in ker Vam tudi v resnici skrbeti zame treba ni. Tu v mestu stanujemo ponaj-
več po gostilnah, ki so v voj-
nem času vse zaprte. Spimo res na golih tleh in to je tudi vse, kar je slabo za moje že tako bolno srce (srčno napako) in križ, ki mi kar ne dá spa-

ti. Jesti imamo še dosti, dela pa večina ne more dobiti. Rad bi delal na polju za par vinarjev na dan, a je nemogoče. Denarja seveda že več dni nimam. Poslati mi ga ne morete, ravno tako pisati ne. Ko bi vedel, da Vi moja pisma dobite in če bi mogel malo bolj udobno pisati, tedaj bi Vam pisal mnogo, pišem Vam namreč to pismo na kole-
nih na tleh sedé. Vse potrebno za pismo mi je dal neki dijak v Voronežu. kar mi sedaj jako prav pride, ker dru-
gega veselja tu nimam, kakor da pišem. Berem tudi precej, največ nem-
ško in rusko. Slednjega sem se za silo že privadil, kar mi tu zelo prav pride.

Zelo rad bi vprašal, kaj je že novega v domovini, a tu ne izvem prav ničesar. Kako rad bi bil vsaj na »Sveti večer« med Vami! Negotovost človeka muči. Ko bi mi kdo rekel: »čez 5 let prideš domov,« tedaj bi bil miren in pridno odšteval vsak večer dan za dne-
vom od petih let. A od česa naj sedaj odštevam?! Sicer pa Bog že vé, kaj dela. Če mi je usojeno, da ostanem na si-
birski zemlji, tedaj naj se to le kmalu zgodi, če na kdaj vidim domovino, te-
daj bom delal za Vas, dragi, delal za domovino, kar mi bo v edino veselje.

Ako dobite to pismo, tedaj sporočite o meni to vsem našim domačim, pa tudi v Novomestu in v Ljubljano W., ker jaz ne morem vsem pisati. Sporočite jim tudi prav iskren pozdrav.

Bodite vsi nad vse srečni in sprejmite najljubše pozdrave od vsega vašega — Jakoba.

Kurgan, 4. oktobra 1914.

To pa lahko store, kajti denarja imajo vsi dovolj; ker ga ne morejo nikjer spraviti izpod palca, vedel bi pa tudi vsak rad, kaj se po širnem svetu godi. Nekoč se je pripetilo, da je častnik jadrno prihajal proti nam, zastopnikom tiska ter nas popolnoma resnobno vprašal: »Ali je res, da so Nemci z Anglijo in Francijo že sklenili mir? Odkdaj je Pariz v nemških rokah?« — Taka in podobna vprašanja smo slišali na bojišču brez prestanka — bojišče je pač svet za — se

Sedaj pa še nekaj besed o oskrbi in zdravstvenih odredbah v trdnjavi in pri četah, da izpopolnimo sliko o obleganju.

Przemysl je bil že pred izbruhom vojne z vsemi močnimi potrebščinami sijajno preskrbljen. Seveda pa tudi največja zaloga ne more večno trajati, ako se vedno le jemlje in nič ne pridevuje. Zato se je bilo treba omejiti in se odpovedati zahtevam navajenega preobilja; saj popolnoma zadostuje, da človek dobi, kar nujno potrebuje za življenje, da ostane takozvana »železna zaloga« čim najdlje nedotaknjena. Eden najbolj pogrešanih predmetov so bile pač vžigalice. Kaka stiska je bila z njimi, priča naslednji slučaj: Moj zaupnik, ki je stanoval v hotelu »City«, je imel pač na razpolago električno luč, toda na njej si ni mogel prižgati cigarete. Če je pa kdo navajen med delom kaditi, bo gotovo vse poizkusil, da se mu ne bo treba odreči temu vžitku. Šel je najprej k vratarju, toda ta ni imel niti ene vžigalice več; preostalo mu tedaj ni drugega nego v pozni noči na cesto in ondi čakati, da pride kdo s tlečim koncem med zobmi. Res jo tudi primaha neki mož, ki je kadil. Slučajno je tudi imel nekaj vžigalic, toda svoj zaklad je čuval kakor Cerberus; šele po nujnih prošnjah je odstopil 10 vžigalic za 1 K. Cel zavoj vžigalic je veljal v Przemyslu za dragoceno darilo. V »železni zalogi« je pač ležalo dovolj vžigalic, posamezna škatljica proračunana za dva moža za 8 dni, toda »železne zaloge« se sme lotiti le v najskrajnejši sili.

Na podoben način se je bilo treba omejiti tudi pri drugih vsakdanjih potrebščinah, kar se v sili tudi čisto rado stori, da se ima le najpotrebnejše. Glavna stvar je, da se živi, in to se more tudi brez »vsak dan štirikrat svežega peciva«.

Sedaj pa k ranjenecem. Kakor je Przemysl na zunaj podoben ogromni vojašnici, tako je v notranjosti podoben ogromni bolnišnici, čemur se ni prav nič čuditi, saj so se v njegovem območju cele dni odigravali ljudi boji. Ako se bližaš fronti, vidiš dolge kolone lahko ranjenih, ki gredo nazaj; in to je še tolažljivo. Težko ranjenih je razmeroma malo. Zadevaš pa tudi na mnoge posamezne ranjence, ki gredo po poti ali pa kar preko polja. Na vprašanje, zakaj se ti ljudje ne vračajo s fronte v urejenem transportu, je dobil moj zaupnik naslednje pojasnilo:

Med ranjenci je razločevati dve vrsti. Eni se takoj po ranitvi podajo naprej na pomočno mesto, kjer se jim nudi prva hitra zdravniška pomoč. Odtod se v smislu predpisov vrnejo na obvezovališče; tu se prva obveza temeljito pregleda in nudi vsa zdravniška pomoč. Potem ranjence zberemo in razdelimo: kar je sposobnih za hojo, to so na primer taki, ki imajo le kako lahko poškodbo na rokah — in teh je večina — morajo seveda peš nazaj, saj ni močje zahtevati, da bi se ljudi zaradi neznatnih prask vozilo morda na salonskih vozovih; kar ni sposobnih za hojo, se nalože na vsa močjo vozila, erarična in kmečka ter odpravi na bližnjo železniško postajo, odkoder se odpeljejo dalje v določene bolnišnice. Samoposebi se razume, da pri tem ne trpe nobenega pomanjkanja, marveč so z vsem sijajno preskrbljeni, ker je skoro na vsaki večji postaji oskrbovalnica za ranjene in razkropljene vojake, kjer se dan na dan kuha in razdeli na tisoče porcij. Moj zaupnik je zadel na tako postajo in vprašal akcesista, koliko je bilo doslej najvišje število na en dan razdeljenih porcij; odgovor se je glasil: 60.000!

Tako se tedaj godi onim ranjencem, ki se drže reda in predpisov.

Druge vrste ranjencev ne gre niti od daleč tako dobro. Sem spadajo oni, ki ne najdejo obvezovališča ali postaje za lahko ranjene ter se sedaj na lastno pest odpravijo v bližnje mesto. Takim se seveda lahko pripeti, da po cele dneve blodijo okrog. Vsekakor je pa to, kar ti ljudje mnogokrat pripovedujejo o prestanem trpljenju, češ da po 4 ali še več dni niso jedli, ali laž ali pa deloma po lastni krivdi povzročena žalostna resnica. V resnici se pripeti k večjemu v bojni črti, da tren tu ali tam ne dospe pravočasno ter vojak v resnici strada; ranjencu pa, ki se strogo drži predpisov, tega nikakor ni treba, ker je za ranjence sijajno preskrbljeno.

Najugodnejše prevodnostne in varnostne odredbe so se ukrenile tudi proti kužnim boleznim. Moštvo je bilo vsepovsod cenjeno proti koleri, na vseh večjih postajah so se uredile izolirane bolnišnice oziroma barake in nevarnost okuženja se je zmanjšala na najmanjšo mero. Ljudje povsod dobivajo čaj ali kavo, da jim ni treba piti vode, in uživanje sadja. Zlasti ne-

zrelega, se je z vso strogostjo omejilo. Pripoveduje se celo, da so morali posamezni oddelki priseči, da ne bodo pili vode ne jedli surovega sadja. Ako se pripete obolenja, so večinoma posledica tega, da se dotičnik ni držal predpisov.

× × ×

23. oktobra.

Naznanjam Vam, da se danes zvečer ob pol osmih odpeljem v Przemysl z umetniško skupino vojnega poročevalskega stana.

Poveljnik skupine je nadinženir dr. John. Od časnikaarjev so zraven: Miss Nellie Bly (Evening Journal, Newyork), mr. Robert Dunn (Evening Post, Newyork), mr. William Shepherd (United Press Association of Amerika) in inženier Cesare Santoro (Corriere d'Italia).

Dolenjavstrijški kmetje in sladkorna pesa.

Kmečka zveza za saditev sladkorne pese je imela te dni sejo; posvetovali so se, kako v sedanjih razmerah zaradi pomanjkanja železničnih vozov oddajati peso v tovarne. Predsednik Kmečke zveze je opozarjal na težkoče, ki jih delajo kmetom tovarnarji in pristavil: Nikar ne delajte nepotrebnih težav kmetom in delajte z njimi lepo z rokavicami, ako hočete, da se tovarne obdrže. Že danes lahko povem, da se bo pridelovanje sladkorne pese v naših krajih, če ne popolno prenehalo, pa vsaj bistveno omejilo. Kmetje so splošno že prišli pri izkušnjah do prepričanja, da se sejanje žita bolje izplačuje nego saditev pese in da so kmetje saj od tovarnen neodvisni. Sprejeta je bila tudi v tem zmislu stavljena nastopna resolucija: Dolnjeavstrijška kmečka zveza za saditev pese pozivlja deželni kulturni svet, da naj se z drugimi odločujočimi faktorji posvetuje, kako naj bi se namesto nasajanja pese uvedlo sejanje žita. Sedanji vojni položaj dokazuje, da je vsaka država v prvi vrsti dolžna skrbeti za zadostno množino žita. Odvisnosti kmetov, ki pridelujejo peso, od tovarnen mora biti konec. Sadilci pese se že sedaj opozarjajo, da uredijo vse potrebno za sejanje žita, ker se bolje izplačuje in ker kmeta oprosti sužnosti sladkornih kartelov. Ta sklep je za nas zelo zanimiv, ker se je nedavno tudi pri nas poizkušalo začeti s pridelovanjem sladkorne pese. Ob tej priliki smo se mi izrekli zoper z istimi razlogi, ki so jih sedaj potrdili kmetje po žalostnih izkušnjah.

Glasba.

Zbirka »Slava presv. Evharistiji«.

V »Cerkvenem Glasbeniku« že večkrat napovedana in splošno željno pričakovana zbirka »Slava presv. Evharistiji« je izšla. Kot prireditelj zbirke si usojam v nje priloge izreči par priporočilnih besedi.

Bilo je ravno pred dvema letoma, ko sem v »Cerkvenem Glasbeniku« pozval in naprosil naše skladatelje, naj vsakteri izmed njih zloži nekaj prav lepih in iskrenih evharističnih pesmi, ki naj bi se potem izdale v skupni zbirki kot nekaj spomina na evharistično leto 1912. In kot nekaka poklonitev slovenskih cerkvenih skladateljev evharističnemu Kralju. Gospodje skladatelji so se mojemu pozivu in prošnji hvala Bogu prav radi odzvali, in sem dobil na ta način v roke nad sto izvršnih evharističnih pesmi, izmed katerih sem za omenjeno zbirko izbral 75 najlepših in najprimernejših. S prispevki za zbirko so sodelovali, mislim, da izvečine vsi naši že znani cerkveni skladatelji, katerim se je pridružilo tudi nekaj mlajših nadarjenih moči. Poimenoma so zastopani v zbirki sledeči skladatelji: Adamič Karlo, Bervar Karol, Bevk, Bolé, Bricelj, Ferjan-

čič, Foerster, Gerbič, Grum, Hladnik, Hochreiter, Jereb, dr. Kimovec, Klemenčič, Kramolc, Laharnar, Mihelčič, Ocvirk, Pirnat, Pogačnik, Premrl, Sattner, Savinšek, Sicherl, Stres, Tevž, Trinko, Vilar, Vodopivec, Walezyński, Weiß Lud., Zabrret Fr., Železnik. Zbirka prinaša o vsakem omenjenih skladateljev tudi nekaj životopisnih črtic.

Pesmi, razdeljene po vsebini med splošno evharistične, obhajilne in na čast presv. Imenu in Srcu Jezusovemu, so zložene za mešani zbor, deloma z obligatnimi orglami, deloma a capella. Nekaj jih je tudi za enoglasno petje. Po slogu so zelo različne: deloma preproste, deloma bolj umetne, nekatere homofonne, druge bolj figurirane, oziroma polifonne, nekatere izključno za zbor, druge tudi za samospjev z zborom itd. So lahke in težke; vendar zares težkih je komaj deseti del. Med zelo težke ter zelo umetne spadajo samo nekatere Hochreiterjeve in zadnja dr. Kimovecova, a ta le bolj v orgelskem partu. Je pa bilo prav, da sem sprejel v zbirko tudi te, da na teh zgledih sploh vidimo in vemo, kaj je pravzaprav moderno, ki si bo brezdvomno tudi v cerkveni glasbi v doglednem času osvojilo tla in postalo sčasoma tako samoposebi razumljivo, kot je bil do danes dosedanji povprečni slog. Vobče pa prevladuje v zbirki, kakor rečeno, zmerno moderni in ne pretežki slog. Vsak pevovodja bo našel v tej zbirki svojemu zboru prikladnih pesmi in dobil obilo gradiva za nov, bodisi lasten, kakor tudi zborov študij.

Zbirka hoče služiti v prvi vrsti našim resničnim cerkvenoglasbenim praktičnim potrebam, hoče pa tudi po svoje pripomoči k temu, da

se dvigne naš cerkvenoglasbeni nivo, da se bo vedno bolj boljše glasbeni okus naših cerkvenih pevovodij, pevcev in pevk in ljudstva sploh in da se bo z vedno lepšimi in čedalje bolj vsestransko vzornimi spevi častila presveta Evharistija, središče naše svete vere in vir vse naše sreče.

Zbirko »Slava presv. Evharistiji« je založila »Katoliška bukvarna« v Ljubljani; nekoliko nerada, nazadnje vendarle, za kar ji bodi na tem mestu izrečena topla zahvala. Partitura, obsegajoča 54 strani glasbenega stavka, stane 6 K, kar za tako bogato in velezanimivo zbirko gotovo ni preveč; glasovi so po 60 vinarjev.

Oblika partiture je zelo priročna in prikupljiva, tisk prav snažen in lahko čitljiv. Običajnih tiskovnih pogreškov, ampak, da v zbirki ni.

Po mojem — bodisi merodajnem ali nemerodajnem — mnenju se je zbirka, hvala Bogu, posrečila. Zato jo z mirno vestjo lahko najtopleje priporočam vsem čč. župnim uradam, oziroma njihovim organistom, pa tudi vsem prijateljem lepe cerkvene glasbe sploh. Tudi nasprotnike vsake količkej bolj moderne struje v cerkveni glasbi vljudno prosim, naj si to zbirko nabavijo, naj jo skrbno in brez predsodkov študirajo in iz nje uvidijo, da tudi dandanašnji najboljši skladatelji zlagajo s srcem ravno tako kot z razumom. Saj ravno izredno bogastvo harmonij, ki nam jih nudi glasba v sedanjem štadiju svojega razvoja, omogoča dandanašnjim skladateljem izražati se še bolj občuteno in bolj iskreno kot je bilo to moč goče našim prednikom. Stanko Premrl.

Položaj v srednji Galiciji večinoma nespremenjen. — Ruski napad pri Jaroslavu odbit. — Tretjina sibirskega armadnega zbora ufonila. — En naš armadni zbor ujel 10.000 Rusov. — Nemci odbili ruski napad pri Varšavi. — Princ Lobkovic žrtev atentata.

Boji na Ruskem Poljskem so zavzeli velik obseg. Ob srednji Visli med mestom Plock in izlivom Sana cenijo Ruse na en in tričetrtine milijona. Rusi so postavili sedaj proti nam in Nemcem 37 aktivnih armadnih zborov in 36 rezervnih divizij, skupaj tedaj 108 divizij. Od teh je približno 600.000 mož v srednji Galiciji in južno od gornjega toka Dnjestrja v močno utrjenih postojankah. Ruska armada, ki operira proti Vzhodni Pruski, se je skrčila na okoli 300.000 mož, ker je morala ostale čete poslati k glavni armadi med Ivangorod in Varšavo.

Kakor je sedaj položaj, bo odločitev padla najbrže ob srednji Visli. Tu moramo razločevati dve veliki vojni skupini: nemško armado zahodno in jugozahodno od Varšave in avstrijsko-nemško armado med rekama Pilica in Kamienka (pritoka Visle). Pri Varšavi se je posrečilo Nemcem vreči nazaj ruske čete, ki so prekoračile Vislo.

Pred Ivangorodom so se med tem vršili hudi boji. Dve ruski diviziji sta izpadli iz trdnjave, pa so ju naše čete napadle in premagale. Kljub temu so Rusi poizkusili še enkrat predreti našo bojno črto. Močne ruske sile so prekoračile Vislo severozahodno in južno od Ivangoroda. Prodiranje Rusov severno od Ivangoroda so nemške čete zaenkrat ustavile, vendar so pa došli novi ruski armadni zbori, najbrže iz gubernije Suwalki, k

srednji Visli in prekoračili reko. Boji se tu še vrše.

Ruske sile, ki so prodrle jugozahodno od Ivangoroda, so napadle naše čete. Kakor pravi najnovejšo poročilo generalnega štaba, se bore naši z neprekosljivo hrabrostjo. Ujeli so že več tisoč Rusov, en sam naš armadni zbor jih je ujel 10.000. Vendar pa odločitev še ni padla, ker imajo Rusi veliko premoč.

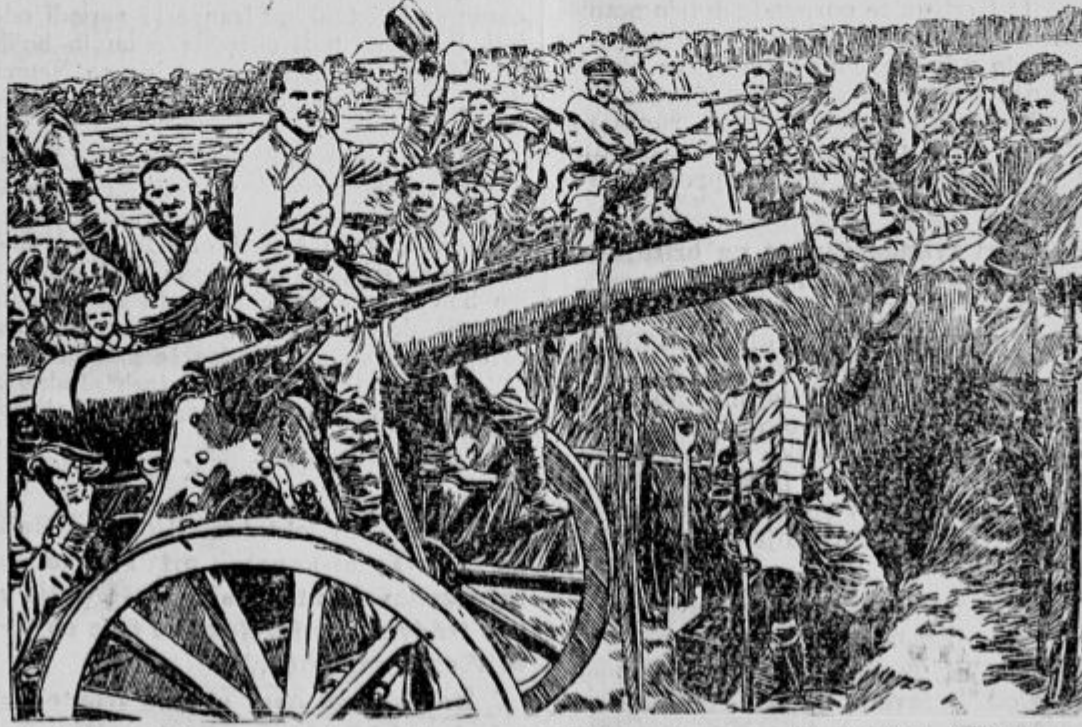
V srednji Galiciji se je sovražnik močno utrdil približno na črti Sambor—Medyka in dalje na vzhodnem bregu reke San. Rusi tu trdovratno branijo svoje postojanke in stalo bi ogromne človeške žrtve, predno bi naši prepodili Ruse iz teh pozicij. Zato je naše vojno vodstvo pripravilo napad od juga, to je iz Karpatov. Za to določene čete so dosedaj v nenavadno težavnih razmerah in neprestanih bojih na visokem gorovju izvrstno in častno rešile svojo nalogo. Na skrajnem vzhodu je prva kolona dosegla 20. oktobra Sereth, 22. oktobra pa Černovice; druga kolona 20. oktobra Wiznic od reki Čeremose, dne 26. oktobra Zalucze pred Sniatynom ob Pruthu; tretja kolona je bila 16. oktobra pri Cieloni in je dosegla 26. oktobra Pasieczno, jugozahodno od Nadworne. Četrta kolona, ki je stala 5. oktobra pri Slawski, 16. okt. pri Skole, 17. okt. pri Lubieni, 18. okt. pri Orowu, se je najbrže 20. oktobra udeležila bojev pri Stryju. Peta kolona je pa odrinila 9. oktobra iz Turke, se uspešno bojevala pri Podbuzu in prišla 21. oktobra v Drohobycz.

Tu vidimo dolgo verigo, ki je prodrla deloma do Prutha in tudi že do važnih točk ob Dnjestrju. Kako močne so te čete, se ne more reči. Vsekakor morajo biti precej številne, da so mogle v tako kratkem času in v tako težavnih razmerah izvršiti svojo nalogo. Namen teh sil je, priti sovražniku v bok in za hrbet. Najtežja naloga jih pa še čaka, namreč prekoračiti Dnjester z njegovimi zelo močvirnatimi bregovi. Ko se bo tem četam posrečilo priti čez Dnjester, bo to gotovo zelo vplivalo na rusko bojno črto vzhodno od Przemysla. In najbrže bo šele takrat padla odločitev za Galicijo.

× × ×

Dunaj, 27. oktobra. Uradno se razglša: Položaj v srednji Galiciji je nespremenjen. Jugozahodno od Ivangoroda so naši zbori, ki se bore z neprekosljivo hrabrostjo in katerih en sam je ujel 10.000 Rusov, v boju proti sovražni premoči.

Namestnik načelnika generalnega štaba pl. Höfer, generalni major.

Nemški vojaki na zaplenjenem topu v zasedeni antwerpski trdnjavi Wawre—St. Catherine.

X X X

Berolin, 27. oktobra. Uradno se poroča:

Zahodno od Avgustova naš napad počasi napreduje.

Južnozahodno od Varšave so bili vsi napadi močnih ruskih sil od naših čet vrženi nazaj.

Severno od Ivangoroda so novi ruski armadni zbori prekoračili Vislo.

X X X

ODBIT RUSKI NAPAD.

Dunaj, 28. oktobra. Naše čete so odbile ruski napad pri Jaroslavu.

X X X

RUSKI POVELJNIK V GALICIJI.

Dunaj, 27. oktobra. »Reichspost« ima brzojavko iz Genfa: Po nekem poročilu iz Peterburga se razvija velika bitka južno od Przemysla. Ruskim četam poveljuje general Brussilow.

RUSI ZAPUSTILI VEČ MEST V ZAHODNI GALICIJI.

»Nowiny Wiedenskie« poročajo: Kofomeo, Bolechow, Solotwino in Bitkow je sovražnik zapustil. Stanje mest je prenesljivo. V Perehinsku so dvignili Rusi 4000 kron vojnega davka. Iz Jaroslava je došel na Dunaj nekdo, ki poroča, da je mesto zelo trpelo. Več hiš je oplenjenih, osobito boljnjih; na cestah je bilo več roparskih napadov, zlasti žepne ure so Rusi ropali.

NAŠI V JUŽNI BUKOVINI.

Avstrijski vojniki se nabavljajo že več dni v Černovicah. V prvi vrsti obnavljajo zopet brzojavni in železniški promet. Oblasti seveda še ne uradujejo in prično poslovanje, ko se popolnoma izjasni vojaški položaj. Bukovinski deželni predsednik biva v Dorniwatri, kjer vodi svoje posle.

KJE STOJE SEDAJ RUSI V BUKOVINI?

Iz Dorne Watre se dne 26. t. m. poroča preko Budimpešte: Rusi stoje zdaj med Mahallo in Raranceem, kjer so se utrdili. Očividno se nameravajo ustaviti nadaljnemu prodiranju avstro-ogrskih čet. Nove postojanke ruske armade so oddaljene od Črnovic 15 do 25 kilometrov.

RUSKI NAČRTI V VZHODNI GALICIJI.

»Novo Vreme« (došlo preko Kodanija) izjavja: Naj se zgodi v tej vojski Rusije proti svojim sovražnikom kar hoče, a vzhodna Galicija mora ostati v posesti Rusije.

POVELJE ARMADNEGA ETAPNEGA POVELJSTVA V GALICIJI.

Vojni poročevalci poročajo: Izkušnje sedanje vojske osobito zadnje tedne so povzročile, da je nabilo etapno poveljstvo v vseh galizijskih občinah lepake, ki med drugim izvajajo: Prebivalstvo naj takole postopa: 1. Tudi brez oblastvenega povelja naj se skrbi za dobro stanje državnih, deželnih in občinskih cest. Odstranjanje naj se osobito blato, ceste naj se posipajo, mostovi popravljajo. 2. Izsiljevanja, plenjenja in rop, ki bi je izvajalo civilno prebivalstvo, se z vso strogostjo kaznuje po vojnem pravu. Občine in predstojniki posestnih okrožij jamčijo kot krajna policija osebno za red in za osebno in za varnost blaga. Izsiljevanja po vojaki naj se takoj naznanijo. 3. Najstrožje je prepovedano imeti orožje. Kdor poseduje še kako orožje, če tudi tako, ki bi jo bil vrgel proč sovražnih, je mora izročiti v 48 urah, ker bi bil sicer lastnik orožja najstrožje kaznovan. 4. Ptuj se osebe naj se v kmečkih občinah ne trpe in naj se odpošljejo takoj v najbližje mesto. Prepovedano je pohajkovanje po polju in v gozdih. 5. Najstrožje se morajo izpolnjevati zglasilne dolžnosti. 6. Sumljive osebe naj se takoj ovadijo. 7. Vsako dajanje znamenj, signaliziranje, in prižiganje ognja na polju ponoči je najstrožje prepovedano. 8. Oblasti se mora izročiti vsako erarično blago, konji, municija, kosi uniform in vsi sovražnikovi predmeti. 9. Mrtv konji se morajo takoj pokopati. 10. Četam, ki korakajo mimo, se mora dajati v olajšanje njih naporov kuhano mleko, čaj in kuhana, ohlajena voda. 11. Da se prepreči kolera in druge kužne bolezni, naj se zaznamujejo vse hiše, v katerih so se take bolezni pojavile in naj se na to opozore vojaške čete. Zaznamujejo naj se vodnjaki z zdravno pitno vodo. Za vojake, ki obole na nalezljivih boleznih, naj bodo pripravljena primerna bivališča. Vsak predpis ima svojo zgodovino v tej vojski. Upati je, da se izvedejo z vso odločnostjo. Zanimivo je, ker je objavljen razglas tudi v nemščini.

JUNAK REIF NI PADEL, MARVEČ JE JE BIL RANJEN IN SO GA RUSI UJELI.

Junak Julij Reif, ki je bil radi svoje hrabrosti na bojišču povišan od pešca za narednika in bil odlikovan z zlato hrabrostno svetinjo, o katerem se je poročalo, da je bil ubit, je zdaj pisal svoji

materi, da so ga Rusi nevarno ranjenega ujeli.

SESTLETNA DEKLICA ZADETA OD ŠRAPNELA.

Praga, 24. oktobra. Med drugimi ranjenci so pripeljali semkaj šestletno deklico Rozo Handschuh, ki jo je sedemkrat zadel šrapnel. Deklica je bila v domači hiši s svojimi brati, materjo in 13 avstrijskimi vojaki, katerim je njena mati ravno pripravljala čaj. Tedaj so Rusi začeli vas obstreljevati in v nekaj minutah so šrapneli ubili mater, brate, večino vajakov ter porušili hišo. Deklico je zadelo sedem šrapnelskih drobcov in izjavljajo zdravniki, da je pravi čudež, da je ostala živa. Deklico so spravili v tukajšnji sanatorij Podol.

X X X

PRINC LOBKOVIC ŽRTEV RUSKEGA ATENTATA NA NEKEGA NAŠEGA DIVIZIJSKEGA GENERALA.

Dunaj, 27. oktobra. Na severnem bojišču je padel rezervni poročnik princ dr. Jožef Ferdinand Lobkovic, najstarejši sin bivšega višjega deželnega maršala Lobkovic. Med vožnjo z avtomobilom ga je zadel ruski šrapnel in ubil.

Praga, 27. oktobra. K smrti dednega princa Jožefa Lobkovic na bojišču piše cenzurirani list »Venkov«, kar posnemajo tudi graški listi. Iz vojnega poročevalskega stana se je poročalo, da so Rusi razpisali nagrado 80.000 rubljev tistemu, ki bi ujel ali ubil kakega poveljnika naše armade. Kot posledica razpisa te nagrade se je izvršil na nekega divizijskega generala atentat, katerega žrtev je bil njegov adjutant. Adjutant generala je bil dedni princ Jožef Ferdinand Lobkovic.

X X X

PROTI RUSKIM HUJSKARIJAM.

Dunaj, 28. oktobra. (Koresp. urad.) Glavni vojni poročevalski stan uradno poroča: Rusi širijo s pomočjo velikih denarnih svot vesti o grozodejstvih naših čet in oblasti v pokrajinah v Bukovini in Černovicah, ki so jih večinoma naše čete vnovič zasedle. Posebno da baje Rumuni pod avstrijskim režimom veliko trpijo. Bilo da je že na stotine smrtnih obsodb. Četudi so namenili teh debelih laži preveč jasni, izjavljamo z vso odločnostjo, da ni na teh in podobnih ruskih poročilih niti pičice resnice. Naše s soglasnim navdušenjem pozdravljane čete in oblasti žive v vedno lojalnim bukovinskim prebivalstvom v najboljšem sporazumu in uživajo največje zaupanje. Specielno povdarjamo, da niso bukovinski Rumuni niti v enem slučaju dali povoda za nastop naših čet in oblasti. Pač pa občuti vse prebivalstvo razloček med avstrijsko in rusko upravo na tak način, ki se našemu nasprotniku ne zdi posebno zaželen. Namestnik načelnika general. štaba: pl. Höfer, gen. major.

X X X

BOJ ZA IVANGOROD.

Nemški 42 cm topovi pred Ivangorodom. — Tri utrabe Nemci že osvojili.

»Nowa Reforma« prinaša poročilo lista »Goniec Cienstochowski«, ki ga cenzurira nemška vojaška cenzura, ki dne 24. oktobra poroča, da so zavzeli Nemci tri utrabe pred Ivangorodom. Obstreljevanje Ivangoroda, ki je trajalo že 14 dni, ni dovedlo do uspeha, dokler niso prišli v boj 42 cm topov, ki so hitro povzročili, da so tri zunanje utrabe padle. Okolica trdnjave Ivangoroda je popolnoma opustošena. Mala mesta Kozenice, Gniewow in Janowie so le še kupi razvalin.

Padec Ivangoroda pričakujejo še ta teden.

Iz Berlina se poroča iz dobro poučenih krogov, da je položaj pri Ivangorodu zelo ugoden. Padec trdnjave se pričakuje koncem tega tedna. Severno od Ivangoroda sta dva ali trije ruski armadni zbori prekoračili Vislo (Uradno že poročano. Ur.), da bi oprostili trdnjavo.

Rusi pri Ivangorodu se ne ozirajo na ljudi.

Berolin, 28. oktobra. (Kor. urad.) »Lokalanzeiger« izjavja glede na dunajski komunikacijo z 27. t. m.: Zdi se, da so Rusi odločeni, da s svojimi silami pri Ivangorodu ne varčujejo; a sama množica bo zdaj ravnateljstvo napravila, kakor pri Tannenbergu in pri Ortelsburgu. Veliko število ruskih ujetnikov je nam dobro predznamenje za izid težkih bojev.

TRETJINA SIBIRSKEGA ARMADNEGA ZBORA UTONILA.

Berolin, 28. oktobra. Pri prvih bojih južno od Varšave je tretjina sibirskega armadnega zbora na begu v Visli utonila.

NEMŠKO ZRAČNO BRODOVJE ZOPET OBSTRELJEVALO VARŠAVO.

Kodanski listi poročajo dne 27. t. m. iz Petrograda: Nemško zračno brodovje, več Zeppelinovih zrakoplovov in aeroplanov, je obstreljevalo Varšavo. Na ogenj zračnega brodovja so odgovarjale na cerkvenih stolpih razpostavljene strojne puške. Potrjuje se, da stoje Nemci 12 kilometrov pred Varšavo.

RUSKI DIJAKI POKLICANI POD ZASTAVE.

Milan, 26. oktobra. Iz Petrograda poročajo: Včeraj se je objavil carjev ukaz z dne 13. oktobra, ki pooblašča vojnega ministra, da pokliče nemudoma pod zastave vse mlade vseeučilčnike, ki se jim je vojaška služba odložila. Vstopili bodo v višje vojaške šole in postanejo lahko čez štiri mesece častniki.

X X X

PRAŠKA TRGOVSKA IN OBRTANA ZBORNICA O VOJSKI.

Praga, 28. oktobra. (Kor. urad.) V včerajšnji seji trgovske in obrtne zbornice je njen predsednik cesarski svetnik Nemec v svojem nagovoru izrazil željo, da naj se nam usiljena vojska srečno konča in da naj podeli Bog zmago naši pravični stvari. Ko se vrne mir, naj se zacelijo rane, ki jih je zadala nam in celemu svetu vojna furija in naj se naše gospodarstvo zopet hitro okrepi in naj še bolj procvita kakor do zdaj. Za vojno preskrbo se je nato dovolila vsota 40.000 kron.

Proti Srbom.

SRBI V BOSNI POTISNjeni ČEZ DRINO. — USPEHI NAŠIH ČET V SRBIJI.

Dunaj, 27. oktobra. Na Romanji planini poražene srbske in črnogorske čete so bile po štirnem neprestanem zasledovanju pri Višegradu in Gozradu potisnjene nazaj čez Drino. Naše čete so pri tem zaplenile v šoli pri Han Stjenici veliko infanterijske in artiljerijske municije in osvojile v bojih z zadnjimi srbskimi četami na Velikem brdu — Vračivici strojne puške in gorske topove. Vzhodna Bosna je stem do Drine očiščena sovražnikov.

Isti dan, ko so bili Srbi in črnogorci potisnjeni nazaj čez Drino, so tudi

Nemci prodirajo ob belgijski obali. — Vsi francoski napadi v južnih Vogezih odbiti. — Načelnik angleškega generalnega štaba umrl.

Nemški napadi na skrajnem severnem krilu francoskega bojišča sicer počasi, pa gotovo napredujejo. Združene angleško-francoske - belgijske čete ne morejo ustaviti nemške ofenzive.

V Belgiji se še drže mesta Nieuport, Dixmuiden in Ypern. Tu se vrše strašni boji, ki pa ne morejo več dolgo trajati, ker so Nemci že prišli v medkraje in bodo lahko sedaj izvršili napade tudi od strani, kar bo povzročilo skorajšnji padec omenjenih mest.

Istočasno s temi trdovratnimi in ljutimi boji so pričeli Nemci tudi na ostalih delih bojne črte z odločno ofenzivno akcijo. V zadnjem času se je zdelo, kakor da bi boji, izvemši na severu, polagoma ponehali in kakor da bi izenačenim silam izgnila moč ofenzive. To je bilo pa le navidezno, vsaj v kolikor se tiče Nemcev. Najprvo se je pričela ofenziva na skrajnem južnem krilu proti Belfortu, nato se je slišalo o napadih pri Arrasu in Lille. Istočasno so bili tudi vsi francoski napadi odbiti. Prišla so tudi poročila o hudih bojih pri Verdunu in končno vest, da so Nemci v južnih Vogezih povsod zmagovito prodrli.

Vojaški sotrudenik lista »Pester Lloyd« piše o teh bojih: »Po zavzetju črte Nieuport - Ypern, kar je pričakovati v dveh, treh dneh, bodo Nemci oddaljeni od Calaisa le še tri dnevne pogoje. Ako vstejemo boje, bodo Nemci zmagali to daljavo v šestih do osmih dneh. Če računamo za osvojitve utrdb pri Calaisu še nadaljni teden, dobimo dobo dveh do treh tednov, ko bodo Nemci gospodarji morske obali do Calaisa«.

X X X

Berolin, 27. oktobra. (Uradno) Boji na Yser-Ypres-kanalu, pri Ypresu in južnozahodno od Lille se vrše dalje z isto trdovratnostjo. Nemške čete so tudi včeraj napredovale.

Na ostalem delu glavne fronte na zahodu ni bilo bistvenih dogodkov.

naše čete v Srbiji izvajale znaten uspeh. Dve utrjeni sovražni postojanki pri Ravnju v Mačvi so naši vzeli v naskoku, pri tem so zaplenili 4 srbske strojne puške, 600 ročnih pušk in bomb in ujeli veliko Srbov.

Potiorek, fzm.

X X X

SKUPŠČINA SKLICANA V KRATKO ZASEDANJE.

Sofija, 27. oktobra. Iz Niša poročajo, da je skupščina sklicana na petdnevno zasedanje. Razpravljala bo o važnih vprašanjih zunanje politike.

PAŠIČ NE VODI VEČ POSLOV ZUNANJEGA MINISTRSTVA.

Iz Niša se poroča preko Budimpešte: Kralj Peter je poveril vodstvo poslova zunanjega ministrstva, katere je vodil prej ministrski predsednik Pašič, bivšemu dunajskemu poslaniku Jovanoviču. Ne poroča se, če je postal Jovanovič stalno ali le začasno zunanji minister. Znani tudi niso razlogi, zakaj se je Pašiču odvzelo zunanje ministrstvo.

SARAJEVO POVELJNIKU POTIOREKU.

Sarajevo. Povodom izčiščenja Romanje Planine od močnih srbskih in črnogorskih čet so poslali sarajevski župan Čurčić Effendi in oba podžupana armadnemu poveljniku Potioreku sledeč brzojav: V imenu glavnega mesta dežele, Sarajeva in v imenu vsega prebivalstva se najudaneje zahvaljujemo Vaši ekscelenci za energično in preračunano akcijo, ki je za vselej osvobodila glavno mesto močne sovražne invazije. Častitamo Vam na sijajnih uspehih armade, ki je poverjena Vašemu hrabremu in modremu vodstvu. Prepričani smo, da bo Vaša Ekscelenca naše hrabre čete vodila od zmage do zmage in se bo s tem ovekočila v zgodovini monarhije.

Feldzajgmajster Potiorek je odgovoril županu med drugim sledeče: Odvrnitev prestane nevarnosti vznemirjenja glavnega mesta od strani sovražnika je zahvaliti požrtvovalnemu, nad vso hvalo vzvišenemu hrabremu zadržanju naših čet, ki so brez razlike vere in jezika v plemeniti tekmi brez prestanka vedno pripravljene žrtvovati vse najdražje za čast in slavo domovine.

URADNO FRANCOSKO POROČILO O BOJIH NA SEVERNI FRANCOSKO-BELGIJSKI MEJI.

Pariz. Uradno poročilo z dne 26. oktobra ob 3. uri 25 minut popoldne se glasi: V nedeljo smo vzdržali našo fronto na glavni črti Nieuport-Dixmuiden (nemške čete, ki so prekoračile Iser med tema dvema mestoma, niso mogle dalje prodirati), nadalje v okolici med Ipern in Roulers, med Armentieres in Lille, zahodno pred La Bassée in Lens, vzhodno od Arrasa. Ta črta se podaljšuje proti jugu. Zdi se, da je sovražnik v zadnjih dneh utrpel znatne izgube.

Drugo uradno poročilo istega dne ob 11. uri zvečer se glasi: V Belgiji se Nieuport močno obstreljuje. Nemški poizkus, prodirati na črti Nieuport-Dixmuiden, se je nadaljeval, ne da bi, kakor se zdi po zadnjih poročilih, dosegel kak uspeh. Cela črta med La Bassée in Somme je bila predmet močnih ponočnih napadov, ki so bili vsi odbiti. Od drugih front se ne poročajo ničesar.

BITKA OB KANALU. PODROBNOSTI IZ BITKE NA SKRAJNEM DESNEM NEMŠKEM KRILU.

Uspehi nemške artiljerije na obali.

Berolinski »Lokalanzeiger« poroča iz Rotterdama: Naš poročevalec, ki je opazoval boj pri Ostendu, piše 25. oktobra: Boj se bje med Westendom in Nieuportom. Nemci razpolagajo s topovi, ki streljajo na veliko daljavo in ki odgovarjajo na ogenj vojnih ladij. Zdi se, da nemški topovi večkrat zadenejo. Videl sem, da so iz neke vojne ladje žvigali plameni. Nemška mornariška artiljerija je na valovitem peščenem obrežju izborna krita, tako da je ne morejo doseči angleški topovi. Angleški monitorji in topničarke se vidijo kot pike na obnebu. Strašno gromenje topov traja neprestano. Begunci iz Rousselaerja poročajo, da je bil Rousselaere obstreljevan. Francoski vojniki so odkrili strehe, predno so zapustili mesto in so streljali iz hiš.

Siloviti boji med Lillejem in Dünkirknom.
Dne 26. oktobra zvečer v Haag došlo brzojavke poročajo, da kakor se sklepa iz gromenja topov, se bje boj na belgijskem obrežju še silovitejši. Nemci so mesto Rousselaire (Roulers) zavzeli že tretjič, kar potrjujejo vsa poročila. Iz Londona se poroča, da ploveta še dve angleški topničarki proti belgijskemu obrežju. Iz Lüticha se poroča nizozemskim listom, da so v 20 železniških vozovih peljali skozi mesto angleško-indijske vojne ujetnike. Siloviti boji divjajo zdaj med Lillejem in Dünkirknom. Nemci sami trde, da so ti boji odločilni za njih operacije v Franciji. Vojni ujetniki pripovedujejo, da je nemškim četam ukazano, da morajo za vsako ceno priti do Calaisa.

V Dünkirkenu ojačujejo utrdbe dan in noč.
Berolin, 26. oktobra. »Lokalanzeiger« poroča iz Rosendaala: Oddelek podmorskih čolnov je sodeloval pri akciji brodovja pred Ostendem. Tri stare križarke, ki so bile v luki Cherbourg, se pridružijo angleškemu brodovju. Za 28. oktober pričakujejo tudi novi dreadnought »Flan-dress«, ki obsega 25.000 ton in vozi 25 vozlov na uro. Zadnji čas se v St. Polu pri Dünkirkenu dela cele dneve in noči na ojačevanju utrdb. Mornariški minister je prispel v Dünkirken ter si dal od mornariškega glavnega štaba natančno poročati. Iz Touluna so odplule ladje, natovorjene z minami, v Kokav. Mnogo mornarjev, ki niso vojni obvezanci, so poklicali v vojaško službovanje v Marsiliji, Le Havru in Boulogni.

Angleško poročilo o bitki med Lillejem in Dünkirknom.

Iz Londona se (26. t. m.) o bojih na severnem Francoskem poroča: Nemci z najsilovitejšimi napori poizkušajo, da na severu proderejo. V ozemlju La Basse so napredovali, zavezniki so napredovali južno od Armentieresa. Hudi boji divjajo med Lille in Dünkirknom. Zavezniki so baje na levem krilu znatno uspevali in so nato prodirali proti Ostende. Njih črte se razprostirajo zdaj od morskega obrežja do neke točke med Slyem in Pierre-La Chapellem; angleške vojne ladje so zasidrane pred Midderkerkejem. Vsa poročila soglašajo, da je bitka postala kritična in da mora odločitev v nekaterih dnevih pasti. (Nemški generalni štab je medtem poročal, da se je moralo angleško brodovje radi ognja iz težkih topov umakniti in da nemške čete južnozahodno od Ypresa in zahodno ter južno zahodno od Lille in napadom dobro napredujejo in da so imeli Angleži velike izgube).

Hudi boji pri Dixmuidenu.
Berolin. »Daily Telegraf« poroča zadnjo soboto: Nemci napadajo od zadnje srede okope pri Dixmuidenu. V bojih nastopa na obeh straneh večinoma artiljerija; na francoski strani odgovarjajo na težke topove privikrat francoske havbice, ki imajo dobro krite. Nemci so svoje pozicije takoj vnovič ojačili. Kljub francoskim strojnimi puškami, ki se jih poslužuje francoski mornarji, so napravili z največjo hrabrostjo osem bajonetnih napadov. Zatem so napadli na severozahodu centrum in skrajno levo krilo Belgijcev. Zadrželi so z artiljerijo, nadaljevali so z infanterijo. V noči na četrtek se je nemškim oddelkom posrečilo, da so prekoračili Iser in kanal Ypern in vzeli nekaj utrjenih belgijskih postojank. Zadnjo soboto so prišla francoska ojačenja, da zamenjajo utrjene Belgijce. Navzočnost Francozov in Angležev je Belgijcem vlila pogum, ker niso več navezani na svojo manjvredno artiljerijo, ki ni nemški kos. Nemška artiljerija provzroča strašne rane. V Beuren so pripeljali ranjence, ki so jih granate skoro raztrgale.

Angleškemu brodovju poveljeval admiral Hood.

Iz Londona so 24. t. m. brzojavili v Kristijanijo sledeče: Angleška admiraliteta javlja, da so monitorji in druge angleške ladje v zvezi z operacijami belgijske armade z dobrim uspehom obstreljevale desno nemško krilo. Vsi nemški napadi na Nieuport so bili odbiti. Sovražnik je izgubil vsled ognja z morja veliko ljudi, ker je ogenj intenzivno zadeval nemške črte. Ogenj se je otvoril tudi na nemške baterije pri Ostende. Admiral Hood poveljuje zdaj velikemu brodovju v Kanalu, ki je sposobno za tak boj, dasi ni velike vrednosti na morju. Hidroaeroplani in zrakovlovi so podpirali vodstvo obstreljevanja. Brodovje ni bilo poškodovano.

Nered in razburjenje v Ostende.
»Telegraaf« poroča iz Sluisa: Pri obstreljevanju Ostende je zadela angleška bomba z morja (?) »Hotel Majestic«, kjer je kosil nemški štab. Tudi druga poslopja so bila neznatno poškodovana. Prebivalci zapuščajo mesto, a Nemci tega ne dopuščajo. Med Ostende in Knokke ne vozi več električna železnica.

Siloviti nemški napadi.
»Daily Telegraph« poroča 25. t. m. iz Havra v London: Z belgijske strani se po-

roča, da Nemci nadaljujejo svoje napade na vojni črti od Nieuporta skoraj do morja. Napade izvajajo s strašno silo, osobito severno od Dixmuidena, kjer se je posrečilo Nemcem, da so zavzeli postojanke. Nemci so istočasno poizkusili silovit napad na Schoorbake, a so bili vrženi proti Nieuportu. Zvezne čete so napredovale proti Lombartzydu.

Nemci vsak dan napredujejo.
Stockholmski listi poročajo (27. okt.) iz Rotterdam: Tu se z velikansko napestostjo pričakuje odločitev velikanske bitke na Flandernskem. Nadaljnje operacije odloči izid te bitke. Belgijci in Francozi imajo strašne izgube. Nemci beležijo vsak dan male uspehe, ki se morajo priboriti s krvavimi boji.

Angleška vojna ladja gori.
Iz Rotterdam se 27. oktobra o bojih pri Ostendu poroča: Bitka se bje med Ostende in Nieuportom. Nemci streljajo s topovi, katerih kroglice dosega angleške ladje. Na neki angleški ladji so se dvignili svetli plameni. Nemška mornariška artiljerija je razpostavljena v izvrstnih postojankah; angleške kroglice nemških topov ne dosežejo.

Pri Ostendu prenehalo gromenje topov.
»Nieuwe Rotterdamsche Courant« poroča 26. oktobra iz Oestburga: Strašno gromenje topov iz smeri Ostende se od večeraj popoldne naprej več ne čuje.

BOJ ZA ZADNJI KOŠČEK BELGIJE.
Svet obrača svoje oči na zadnji kot Belgije, kjer napenjajo Nemci že osem dni svoje moči in ki ga Belgijci z veliko energijo branijo. Na željo kralja Alberta je imel poslanec, socialist Vandervelde, ognjevit nagovor na belgijske vojake sredi gromenja topov. Nemci skušajo zasesti obal do Dünkirkna. Če se jim to posreči, bi pomenilo velik poraz zaveznikov. Boji se nadaljujejo z neverjetno strastjo.

BELGIJSKI KOMUNIKE O BOJIH.
London, 27. oktobra. (Koresp. ur.) »Daily Mail« poroča iz Havra: Belgijski uradni komuniké pravi, da je bil položaj v nedeljo zvečer boljši nego prej, ko so morali Belgijci svojo postojanko ob reki Yser zapustiti in so bili vrženi poltretjo miljo nazaj. Od tega časa dobivajo Belgijci, ojačeni z zavezniki, na različnih točkah reke zopet stik s sovražnikom. Belgijske izgube znašajo v devetdnevih bojih na tem ozemlju 10 tisoč mrtvih in ranjenih.

ODREDBE V BELGIJI.
Rotterdam, 26. oktobra. (Kor. ur.) »Nieuwe Rotterdamsche Courant« poroča iz Terneuzena: Občinstvu je prepo-vedano kolesarjenje iz Genta proti zapadu.

Včeraj je dospelo v Lüttich 400 angleških mornarjev, ki so bili vjeti v bojih pri Nieuportu.

BELGIJSKA ZBORNICA SKLICANA V HAVRE.

Bruselj. Poročilo listov, da misli guverner Belgije sklicati belgijski zbor-niki k zasedanju, je izmišljeno. Pač pa misli belgijska vlada sklicati zbornici v Havre. Po stari navadi sta sklicani zbornici vedno na drug terek meseca novembra. Na Francoskem se nahaja mnogo belgijskih senatorjev in poslan-cev, ki so z vlado vred pobegnili iz Antwerpna v Havre.

PRI NIEUPORTU NEMŠKI TOPOVI POŠKODOVALI ŠTIRI ANGLEŠKE BOJNE LADJE.

Harwich, 28. oktobra. Sem so privlekli štiri manjše angleške bojne ladje, ki so bile v bojih pri Nieuportu poškodovane od krogel iz nemških topov.

NEMŠKO PRODIRANJE MED OSTENDE IN ARRASOM.

Rotterdam, 28. oktobra. Nemci prodirajo na celi črti med Ostende in Arrasom. Odpor zaveznikov peša vidno, ker nimajo rezerv.

UMIKANJE ZAVEZNIKOV NI IZ-KLJUČENO.

»Gazette de Lausanne«, ki ima dobre zveze s Francijo, izvaja: Oficielni krog Francije si ne prikrivajo, da so Nemci na bojišču v premoči, ker so pritegnili rezerve. Četudi so že septembra pod orožje poklicani letniki na bojišču, zaostaja moč francoske armade za četrto milijona mož v primeri z nemško armado. Anglija more vzravnati nemško premoč šele v dveh mesecih. Spomladi more šele druga angleška armada odločiti. Trenutno ni izključeno, da se zavezniki umaknejo.

NEMCI ODBILI FRANCOSKE NAPADE V JUŽNIH VOGEZIH.

Zürich, 27. oktobra. Nemci so odbili v južnih Vogezih vse francoske napade in vrgli Francoze nazaj. Novi boji so v teku.

FRANCOSKA VLADA SE NAMERAVA VRNITI V PARIZ. — 400.000 BE-GUNCEV.

Agence Havas poroča, da je koloni-alni minister Doumergue v Parizu in da se pripeljejo v Pariz ministri Briand, Sar-rant in Ribot. Četudi je vlada premeščena v Bordeaux, je ves čas vojske bilo več mi-nistrov v Parizu. Vlada se vrne v Pariz v drugi polovici novembra že zato, da se skliče parlament, do dovoli proračun za leto 1915 in da se določijo volitve v senat. Ardensko prefekturo in več prefektur se-verne Francije so premestili v Pariz. Bel-gijskih in francoskih beguncev iz krajev, kjer divja vojska, je v Franciji 400.000.

× × ×

POINCARÉ KONZUL?
Iz Bordeaux se poroča preko Rot-terdama: Royalistični listi priporočajo, da naj se poviša Poincaré za konzula. Slovesno naj bi bil imenovan, ko bi pre-gnali Francozi nemške čete. Poročilo se sicer kot neresnično zanikava, a v zbor-nici se bo glede na to zadevo le inter-peliralo.

NAČELNIK ANGLEŠKEGA GLAVNE-GA ŠTABA UMRL.

Kodanj, 27. oktobra. V Londonu je umrl načelnik angleškega generalnega štaba, Sir Douglas v starosti 64 let.

BOLEZEN GENERALA MOLTKEJA NI NEVARNA.

Berolin, 27. oktobra. Načelnik veli-kega generalnega štaba, general Molt-ke boleha že delj časa na jetrih in sle-zeni. Ko je izbruhnila vojna, je moral svoje zdravljenje v Karlovih varih pre-trgati. Vsled naporov in razburjenj na bojiščih se mu je zdravstveno stanje poslabšalo, tako da je moral načelstvo generalnega štaba prepustiti vojnemu ministru, generalu Falkenhaynu. Da pa bolezen ni nevarna in da je upati, da bo kmalu premagana, sledi iz dej-stva, da general Moltke ni zapustil glavnega stana.

× × ×

GENERAL BISSING BRANI DUHOV-ŠČINO.

Uredništvo lista »Iserlochner Tage-blatt« je prejelo od generalnega povelj-stva 7. nemškega armadnega zbora v Münstru z dne 13. oktobra sledeče pis-mo, kojega vsebino je moral omenjeni list takoj priobčiti:

»V številki 230 Vašega lista z dne 1. oktobra 1914 ste priobčili članek z nadpisom: »Življenje v Sennelagru.« V tem članku se med drugim navaja tu-di to, da se nahaja v taboru za ujetni-ke tudi 50 belgijskih duhovnikov in menihov, ki so tamkaj zaprti, ker so se udeležili bojev prebivalstva proti nemškim četam. Vsi ti duhovniki so sedaj tamkaj zaprti in nosijo obleko kaznjencev. Ta odurna pisava, koje na-men je, zasmehovati ves duhovniški stan, je od konca do kraja izmišljena. Tisti 29 — ne 50 — belgijski duhovniki, ki so prišli z drugimi Belgijci vred v nemško ujetništvo in so jih odvedli v Sennelager, so bili na moje povelje pre-peljani v Münster v bogoslovnico. Vo-jaška oblast ni dosedaj dognala prav-ni obtežilnega za duhovnike. Zaradi priobčenja članka, iz katerega govori slepo sovraštvo in ki je očitno pri-občen z namenom, da bi se v sedanjih resnih časih vnovič poostila verska nasprotstva, Vam podelim strog ukor. Svarim Vas prav resno pred posledici-mi, če bi se kaj sličnega zopet pono-vilo. Pozivam Vas, da priobčite v pri-hodnji številki Vašega lista na vidnem mestu pod nadpisom: »Belgijski du-hovniki v Sennelagru« dobesedno to moje pismo. Kot dokaz priobčenja mi pošljite eden izvod dotične številke. Policijska oblast v Iserlonu je obveš-čena o tem pismu. — Poveljujoči ge-neral Bissing.«

× × ×

BOMBE V REIMS, DÜNKIRCHU IN MONTDIEDIERU.

Berolin, 27. oktobra. Preko Koda-nja poročajo iz Pariza: Nemški aviatik je predvčerašnjim metal bombe v Reims. Več francoskih letalcev se je dvignilo, da napadejo nemškega »Golo-bac«. Drug nemški aviatik je prihitel tovarišu na pomoč, na kar so se fran-coski aeroplani oddaljili. Pozneje so drugi nemški aviatiki metali bombe v Reims, ravnotako v Dünkirkenu in Montdiedier.

»Z METALCI BOMB NA VISLICE.«
Berolin, 27. oktobra. »Vossische Zeitung« poroča iz Londona: »Times« priporoča, da naj bi se z moštvom zra-koplovov, ki bi metali bombe, ako bi zrakovlovi padli na tla, postopalo tako kakor z razbojniki, ki jih je treba obe-siti. List upa, da bo s to grožnjo ostrašil nemške aviatike.

× × ×

POMANJKLJIVOSTI V FRANCOSKI ARMADI. ŽALOST NA ROTTERDAMSKEM.

Berolin. Dopisnik »Rotterdamskega Couranta«, ki je naredil pot od Dünkirk-na skozi francosko bojno črto v Pariz, piše o položaju v Parizu: Ceste so kakor bi iz-umrle. Iz trdnjav mečejo aparati svetlob-ne trake proti nebu z namenom odkriti nemške letalce. Od švicarske meje prihajajo zelo neugodna poročila o groznih iz-gubah francoske armade v ozemlju Woe-wre, ki povzročajo globoko žalost in potr-tost. Od zavzetja Saint Mihiela od strani Nemcev je padlo na bojni črti Toul-Ver-dun čez 40.000 mož, ne da bi se dosegel dovoljen uspeh. Rezervne čete so tako sla-be, da ni pri pritožb poveljnikov pri vod-stvu armade ne konca ne kraja. Zlasti je vznemirljiva izguba moderne artiljerije. Zdi se, da je ljudstvo na generala Joffre zelo hudo, ker zakriva slabe uspehe z brezpomembnimi poročili.

600 ŠPANCEV V TUJSKI LEGIJI.

Dunaj, 26. oktobra. Iz Rotterdam po-ročajo: Iz Perpignana se brzojavlja, da je 600 Špancev vstopilo v tujsko legijo za ves čas vojne.

× × ×

296.869 VOJNIH UJETNIKOV V NEM-ČIJI.

Iz Berolina se poroča: V nemških taborih za vojne ujetnike je bilo nastan-jenih do 21. oktobra: Francozov: 2472 častnikov, 146.897 mož; Rusov: 2146 častnikov, 104.524 mož; Belgij-cev: 547 častnikov, 31.378 mož; An-gležev: 218 častnikov, 8669 mož. Uje-tih je med njimi 6 francoskih 18 rus-kih (2 poveljujoča) in 3 belgijski gene-rali, skupaj torej 296.869 mož.

KAKO SE AVSTRIJCEM GODI NA FRANCOSKEM.

Krakov, 26. oktobra. »Nowa Reforma« poroča: Sin visokega galiskega dežel-nega uradnika, znan poljski slikar, se je že tri leta mudil v Parizu radi študij. Ob izbruhu vojne je bil s tremi tovariši areti-ran, češ da je avstrijski špijon. Iz Pariza so aretirance vklenjene odpeljali v Nimes. Ko se je izkazala njihova nedolžnost, so jih izpustili, toda pobrali so jim ves denar. Ko so osvobodenci stopili na cesto, jih je napadla poulična sodrga, jih opljuvala in jim grozila. Nato so slikarje zopet aretirali in mučili. Končno so nesrečnike spravili na špansko mejo in jih tam brez denarja spustili na svobodo. Na španskem se je za nje iz vseh moči zavzel avstro - ogrski konzul; toda predvsem so morali iti v bol-nišnico, da okrevaajo od prestanega gorja.

× × ×

FRANCOZINJE POLAGAJO VENCE NA GROBOVE NEMŠKIH VOJAKOV.

Basel, 26. oktobra. Neki badenski list piše pod naslovom: »Naši grobovi na Fran-coskem«: Neka visoka oseba je obiskala grobove naših vojakov, padlih meseca av-gusta in septembra na bregovih reke Oise. Našla je med drugimi dva velikanska gro-ba, pokrita z venci. Ob straneh sta bila napis, katerih prvi se glasi: »Poklonile Francozinje nemškim vojakom, svojim bratom v Jezusu Kristusu.« Drugi napis slove: »Nemškim vojakom, našim bratom v Jezusu, umrlim daleč od svoje domovine, za katerimi jokajo njihove družine — mo-limo zanje!«

× × ×

PROMET V LUKI ANTWERPEN UPOSTAVLJEN.

V Antwerpnu so dvignili potopljene ladje v toliko, da je voznja po reki zopet prosta. Mesto je mirno.

× × ×

PARNIK Z BEGUNCI ZADEL NA MINO.

Folkestone, 28. oktobra. Kor. urad.) Reuterjev urad poroča: Sem je dospel par-nik »Queen« z 2500 osebami na krovu. Med njimi so moški, ženske in otroci, ve-činoma kmetje iz okolice Calaisa, ki so se bili s parnikom »Admiral Gauteume« peljali iz Calaisa v Havre. »Admiral Gau-teume« je blizu Bouillona zadel na mino. V paniki, ki je nato izbruhnila na krovu in pri prepeljavi potnikov na krov parnika »Queen«, je utonilo 30 oseb.

Grki zasedli južno Albanijo. — Lah iz-krcali vojaštvo v Valoni.

V južni Albaniji se gode zanimive reči. Istočasno sta Italija in Grčija stopili na albanska tla in izkrcali svoje vojake. Do-čim se Italija zadovoljuje z Valono in va-lonsko okolico, so grške čete prekoračile mejo in zasedle dva okraja, ki na Grčijo mejita.

»Agence d' Athenes« prinaša neko uradno opravičilo, v katerem Grčija ute-meljuje svoj korak. Epirotski zastopniki in zastopniki velevali da so sklenili spo-razum na otoku Korfu, po katerem se Epirotom garantira verska in narodna svo-boda. Ker se ta sporazum ne more ude-jeviti vsled večnih nemirov in pustošenja

izjavlja, da so ti podatki splošno pravilni, samo številke morebiti niso čisto točne.

ZADNJE BESEDE UMRLEGA KRALJA KAROLA.

Berolin, 22. oktobra. »Berliner Zeitung am Mittag« poroča iz Kodanja: Po peterburških poročilih je ranjki rumunski kralj Karol priporočal malo pred smrtjo svojemu nasledniku, naj varuje nevtriniteto. Njegove zadnje besede so bile: »Prizanesi domovini, ne prelajvaj krvi!«

POVELJNIK ANTWERPNA IN UTRDB OB ŠELDI.

Državni komisar mornariškega urada v Hamburgu, kontreadmiral Hugo Louran je imenovan za pristaniškega poveljnika v Antwerpnu in za poveljnika trdnjav ob Šeldi.

Potres.

Iz ljubljanske potresne opazovalnice.

27. oktobra dopoldne so zabeležili vsi instrumenti naše opazovalnice katastrofalni bližnji potres v oddaljenosti 160 do 170 km. Zaznamovati so pričeli potres ob 10. uri 23 minut 5 sek. Najmočnejše gibanje zemeljske plasti v Ljubljani navpično (vertikalno) 116 milimetrov, vodoravno (horizontalno) 2 milimetra, 31 sekund pozneje. Konec zaznamovanja ob 10. uri 40 minut. V središču (ognjišču) potresa se je najbrže pojavilo 6 do 8 zelo močnih sunkov razrušujočega učinkovanja 8 do 9 stopinj močnih. Najobčutljivejši aparati naše opazovalnice so bili poškodovani. Iztoki tega bližnjega potresa so čutili v Ljubljani tudi posamezni prebivalci v višjih nadstropjih. Po brzozavnem poročilu c. in kr. hidrografičnega urada v Pulju so tudi tam dognali slična opazovanja. — Belar.

Potres na Notranjskem.

Unec, 27. oktobra. Tukaj smo čutili danes ob 10. uri 23 minut dopoldne precej močan potres 3 do 4 sekunde trajajoč.

Potres v Inomostu.

Dunaj, 28. oktobra. Včeraj dopoldne ob 10. uri 23 minut je bil močan potres v Inomostu in Arku.

Potres v Gornji Italiji.

Rim, Brzozavi poročajo, da je bil včeraj dopoldne ob 10. uri 20 minut potresni sunek, ki se je čutil v mesih Florenca, Pistoja, Livorno, Piza, Lucca in Massa. Napravil ni nobene škode razven malih poškodb v Massi in Lucca. Potres se je čutil tudi na otoku Elba, Bologni, Benetkah, Turinu, Genovi, Milanu, Ankoni in Veroni.

Luca, 28. oktobra. (Kor. ur.) Včeraj dopoldne so po celi provinci čutili potres. Iz Uzzana poročajo, da se je podrl zvonik. V Pietri Santi se je podrl obok v cerkvi, v kateri je bila nastanjena infanterija. Pri tem so bili trije vojaki ranjeni.

Dnevne novice.

+ **Državni prispevek.** C. kr. ministrstvo za javna dela je dovolilo k zgradbi ceste Škofja Loka — kolodvor za mostom čez potok Sušico državni prispevek v znesku 53.000 K, ki se izplača po ustavni odobritvi proračuna.

+ **Cesarjevo pohvalno priznanje** je izraženo gospodu majorju Antonu Svatonu.

+ **Imenovanja.** Z Najvišjim odlokom z dne 24. oktobra je cesar deželno sodnemu predsedniku dr. Maksu pl. Ivičiču v Gradcu povodom zaprošene trajne upokojitve podelil naslov senatnega predsednika; za njegovega namestnika je imenovan dosedanj deželno sodni podpredsednik v Gradcu dr. Karl Pucher.

+ **Davčne olajšave za vojnokreditne banke.** »Wiener Zeitung« priobčuje cesarsko naredbo z dne 25. oktobra, s katero se dovoljujejo vojnokreditnim bankam pristojbinske in davčne olajšave.

+ **Poslanec Kotlař umrl.** Iz Prage poročajo: Državni poslanec Vaclav Kotlař je umrl.

+ **Sprememba ministrske naredbe o pomožnem osebju v državnih uradih in zavodih.** »Wiener Zeitung« priobčuje naredbo celokupnega ministrstva z dne 26. oktobra, s katero se izpreminjajo naredbe celokupnega ministrstva z dne 25. januarja, tičeče se pomožnega osebja pri državnih oblasteh, uradih in zavodih.

+ **Hrabri koroški junak.** Pešec Jožef Wiednig je došel ranjen s severnega bojišča domov na dopust. Ranjen je bil v no go pri Grodeku. Minuli teden je pa došlo pismo, s katerim je bil Wiednig povišan za desetnika in je bil odlikovan s srebrno hrabrostno svetinjo.

+ **Učiteljem iz Galicije.** Vsled sovražnega navala, od katerega je Galicija v veliki meri prizadeta, je pobegnilo ogroženo prebivalstvo v razne od svo-

je domovine oddaljene kraje, kjer se nahaja v tej začasni nastanitvi v skrajno bednem položaju. Med temi begunci je tudi večje število učiteljstva, ki je z družinami vred v veliki stiski. Največje važnosti je, da dvignejo ti nesrečneži, kakor hitro mogoče svoje normalne, tu in tam že za par mesecev izplačljive prejemke, kakor tudi da se jim pomaga s kako podporo. Ker se domneva, da bivajo galški učitelji tudi na Kranjskem, je c. kr. deželni šolski svet za Galicijo naprosil c. kr. deželni šolski svet za Kranjsko, da ta pozove podrejene šolske oblasti, in sicer okrajne šolske svete in eventualno tudi ravnateljstva srednjih šol, da tam zglaseče se učiteljstvo iz Galicije vsprejme, njih pranje po možnosti kratko zabeleži, ko se je kolikor mogoče dognala istinitost prosilca in po preizkušnji resničnosti njih napovedi in jih vpošlje s primernim, tabelaričnim izkazom, pripomnivši morebiti, v kolikor bistvo zadeve isti utemeljuje, naravnost galškemu deželnemu šolskemu svetu v Biali.

— **Zopet dva mrtva oživila.** Stotnik 87. pešpolka Jožef Kregar, ki je bil v seznamu izgub proglašen za mrtvega, ni mrtve, ampak se nahaja, kakor piše svoji soprogi v Celje, v ruskem ujetništvu. — Franc Skalar, ključavničar v ljubljanski tobačni tovarni, katerega sta žena in mati oplakovali za mrtvega, se je po preteku dveh in pol mesecev oglašil, da se nahaja ranjen v ruskem ujetništvu.

— **Kolera v Avstriji.** Zdravstveni oddelek notranjega ministrstva poroča: Dne 27. oktobra so se bakteriološko dognali naslednji slučajji azijske kolere: Na Dunaju 3, v Schönkirchnu 4, v Kremsu na Donavi 2 in v drugih provincih 29 slučajev. V Schönkirchnu gre za ogrske poljske delavce, v ostalih slučajjih za osebe, ki so dospele s severnega bojišča. Iz Galicije se poroča 27. oktobra, da je bilo ondi 5 novih slučajev.

— **Gospod dr. Gosak** je pisal predvčerajšnjim svoji soprogi z južnega bojišča, da je čil in zdrav. Mi smo že v soboto to javili.

— **Padel je v bojih krog Grodeka.** 8. septembra med drugimi tudi Matevž Zaplotnik, Klemenčev iz Letenic nad Kranjem, brat ljubljanskega mestnega kateheta Ignacija Zaplotnik. Star je bil 28 let. Rajni je bil blag mladenič, izredno srčne narave. Nikdo se ne spominja, da bi se bil rajni kedaj prepiral ali da bi bil tožil nad delom ali vsled bolezni. Nikdar tudi ni potožil, da mora v vojsko. Ker je bolj težko hodil, so mu sempatje rekli: Matevž, naredi se bolnega! On pa je v takih slučajih mirno odvrnil: Ja, to ni tako, smo prisegli! Vsled njegovih lepih lastnosti je bil splošno ljubljen, ne le od domačih, ampak od cele župnije. Tega je najhuj škoda, pravijo vsi. — Dobri Matevž, počivaj sedaj mirno v daljni galški deželi!

— **Pisma in pošiljke na vojne ujetnike in internirance v sovražnih državah.** 1. Pisma je odprta in nefrankirana položiti v poštne tržnice. Poleg čim mogoče najbolj natančnega naslova ujetnika ali interniranca, mora biti na sprednji strani v levem kotu razločno zapisano: »Prisonnier de guerre«, na drugi strani pa mora biti zapisano ime in naslov odposiljalca. Pri pismih, ki pojejo na Rusko, je ime kraja, kamor je pismo namenjeno, zapisati razločno, a z majhno pisavo v spodnji levi kot, da ostane še dosti prostora prepisati krajevno ime v rusko cirilico. — 2. Denarne pošiljke na vojne ujetnike ter internirance na Ruskem, na Srbskem in v Črnigori odpravlja tudi pomožni urad Rdečega križa na Dunaju I., Jasomirgasse 6, toda denar se mu mora poslati izključno v bankovnih tiste države, kjer se ujetnik ali interniranec nahaja. Na Angleško, na Francosko in v Belgijo ni mogoče denarja pošiljati. Če naslov ujetnika ali interniranca ni popolnoma natančno zapisan, se ne more odposlati ne pisma, ne denar. Paketi se sploh ne morejo pošiljati nikamor.

— **Poroče.** Poročil se je trgovec Fr. Vuga na Grobelnem z gđno. Mici Randl iz Ljubljane. — Poročil se je Hinko Horschitz iz Budimpešte z gđno. Minko Ban iz Celja.

— **Občinski zastop v Pagu** je razpuščen.

— **Nova živinska sejma.** V Hotedršici pri Logatcu sta ustanovljena dva nova živinska sejma, in sicer 5. aprila in 21. novembra. Lega vasi je prav lepa in živine se prižene vse polno na sejm. Prodajalci in kupci se vabijo. — Županstvo v Hotedršici, dne 27. oktobra 1914.

— **Matura na realki v Gorici.** Vsled odloka naučnega ministrstva se je vršila že v petek matura za vse one sedmošolce, ki morajo sedaj k vojakom. Zrelostni izpit je delalo 14 sedmošolcev, ki so vsi izdelali. Maturu so naredili: Battan, Černe Ivan, Kraucher Karol, Pitamic Maks, Renčelj, Schwarz, Skok, Brišček Ivan,

Cančar, Gril, Valentinuzzi, Volčič, Mirnovich, Trnovic.

— **Pogrešanega našli mrtvega.** V Črnem potoku pri Kočevju so že od konca meseca aprila t. l. pogrešali zidarskega mojstra Franceta Arkota. Za časa Arkotovega odhoda, je še neki so sed z njim govoril in vprašal kam gre, nakar mu je Arko odgovoril, da gre na Rogati hrib na zidarsko delo. — Arkotovi domači so bili povsem prepričani, da se njih gospodar nahaja na Rogatem hribu pri zidanju; ker se pa Arko ni več povrnil domov, začeli so o njem poizvedovati, katero poizvedovanje je bilo pa brezuspešno. — Pretečeni ponedeljek, ko je neki posestnik iz Črnega potoka pohajal po črnotoških travnikih, je zapazil v nekem grmu nekaj črnega, ki je bilo podobno stari moški obleki. Bil je pogrešani Arko. — Spoznala ga je le njegova žena in sicer po obleki, ker je drugo, razun okostja že vse izgubilo. — Arko je bil strasten alkoholik, kar je dalo povod do vednega prepira med njim in njegovo rodbino. Tudi se domneva, da je Arko nad seboj izvršil samoumori, ker se je našla na drevesu pod katerim je ležal, neka s travo spletena vrv.

— **Obleka se je vnela** 12. t. m. šestletni Angeli Rozman. Deklica je vsled opeklin umrla. Otroci so se igrali z vžigalicami.

— **Pod zgorel** je 13. t. m. posestniku Ivanu Jankoviču v Novi Lipi. Škode je 2000 kron.

Ljubljanske novice.

Iz Ljubljance na »Zenti«. Na naški naši potopljeni križarki »Zenti« je bil mornar tudi Ljubljanečan Franc Knipic, sin spoštovanega uslužbenca južne železnice g. Alojzija Knipica. Po nesreči »Zente« ni bilo o njem nič glasu. Sedaj je pa došlo iz Danilovega grada v Črnigori pismo, v katerem Fr. Knipic naznanja, da se je srečno rešil in da se nahaja v črnogorskem ujetništvu. Kakor sledi iz pisma, nista bila tako srečna Ljubljanečana strojna podčastnika Babič in Egger, ki sta se ponesrečila.

Iz G. profesor Rudolf Grošelj, poročnik 27. dom. pešpolka, je svojemu gospodu očetu sporočil, da se ranjen nahaja v ruskem vojnem vjetništvu. Leži v Ivovski bolnišnici, kjer so mu amputirali desno spodnjo laket. Pismo je došlo preko amerikanske konzulata v Stockholmu.

Iz 25letnico, odkar posluje v ljubljanski okrajni bolnišnici blagajni, praznuje dne 1. novembra 1914 g. inkasist Černe. Bo pač malo nastavljenec v avstrijskih bolniških blagajnah, ki bi mogli zdaj že slaviti 25letni jubilej.

Iz Kino-predstave v Ljubljani. Od strani obiskovalcev kino-predstav se nam poroča: Dobro bi bilo, da bi se nadzorstvena oblast nekoliko bolj zanimala za kinopredstave, ker so nekatere v moralnem oziru zelo spodtakljive in se proizvajajo v pričo otrok. V tem oziru je zanimiva izjava nekega tujega častnika, ki je dejal, da ni v nobenem dunajskem kino, ki glede pikantnosti niso ravno skopi, videl takih prizorov, kakor se kažejo v Ljubljani. Kar se pa umetniškega stališča tiče, so pa predstave v Ljubljani na zelo nizkem obzorju, večinoma so filmi, ki so jih zaradi preobite porabe drugod že zavrgli. Z eno stvarjo, dodal je isti častnik, se pa odlikuje ljubljanski kino, to je s pretirano vstopnino.

Iz Izpred vojnega sodišča. Graški listi poročajo iz Ljubljane: Dne 6. t. m. je bil obsojen dijak Božev Bručič zaradi odobranja umora prestolonaslednika na 8 mesecev težke, poostrene ječe. — Dne 2. t. m. je bil obsojen ladijski tolmač Evgen Klemen zaradi klicev »Živio Srbija« na 4 mesece in Janez Kalejna zaradi istega delikta na 1 leto težke ječe. — Dne 3. t. m. je bil obsojen Franc Poženel zaradi bega

pred naborom na 4 tedne strogega zapore. — Zaradi razžalitve Njegovega Velikanstva že predkaznovani Jurij Tavčar se je moral že drugi zaradi istega delikta zagovarjati; obravnava je bila odložena, da se preišče njegovo umsko stanje. — Učiteljica Draga Pavšič, ki se je morala zagovarjati zaradi hudodelstva po §§ 58., 64. in 65., je bila dne 21. t. m. obsojena na 4 mesece ječe. Proti tej obsodbi sta se obe stranki poslužili pravnih sredstev. — Dne 20. t. m. je bila Franciška Zorc, rudarjeva soproga v Trbovljah, zaradi motenja javnega miru in zaradi hudodelstva podpihovanja in sovraštva proti cesarjevi osebi in skupni državni zvezi obsojena na dve leti težkega poostrenega zapore. —

Iz Pozen naravni pojav. Danes jutraj je na Koschirjevem vrtu Pred Prulami prepeval nek ščinkovec veseli »gričev«. Pri petju je sicer nekoliko »žagal«, a je bil vendar še razmeroma dovolj vesel in glasan. Lepa tolažba, a ta nas ne premoči; je prepozno in priti mora neljubi zimski čas.

Iz Izgubil je nekdo v Ljubljani dne 27. t. m. rujavo usnjato denarnico z vsebino 119 kron. Pošten najditelj naj denarnico odda pri c. kr. drž. policiji.

Zahvala.

Ob bridki izgubi naše ljubljene gospe tete

Antonije Novak roj. Kalan

izrekamo vsem, ki so spremili drago ranjko k večnemu počitku, najtoplejšo zahvalo. 3057

Ljubljana, 27. oktobra 1914.

Žalujejoči ostali.

Pianino in glasovir

dobro ohranjen se ceno proda. Vpraša se: Ra-deckega cesta 2 v pritl. pod svetilko. 3056

Dobre vinske sode

iz hrastovega lesa, prav močne, od 400 do 700 litrov, proda po nizki ceni FRAN CASCIO, vinski trgovec, LJUBLJANA, šolski drevored (Mahrova hiša). 2933

Nazaj dospele vojaške dopisnice z žalostnimi opazkami so nam že pred mesecem naznanile in sedaj je nas 32. seznam mrtvih bojevnikov žalostno prepričal in nas prisilil, danes vsem prijateljem in znancem sporočiti, da je naš najstarejši in preljudi sin, ozioroma brat

Hubert Putick

korporal 27. pešpolka, 5. stotnije

na severnem bojišču umrl častne smrti za domovino.

V Ljubljani, 28. oktobra 1914.

Tiho sožalje zaprosijo v svoji rodbinski žalosti:

c. kr. višji nadzornik za agrarske operacije
Viljem in Maria Putick
3058 starši.

Meta, Ivan, Vilko in
Mara Putick
sestri in brata.

Štirinajsti dni v Lvovu.

(Dalje.)

Dne 12. septembra je dr. Rutovski po naročilu guvernerjevem razglasil, da dobe možki dnevno plačo po 3 K. Zglasiti se imajo pri strijski, zeleni in grodeški mitnici z lopatami in motikami. Baje se je oglasilo 3—4000 možkih. Porabili so te delavce za kopanje obrambnih jarkov in nasipov, iz česar smo sklepali, da Rusi nikakor niso pripravljeni z lepa zapustiti Lvov. Ko so bili otvorjeni dve ruski trgovini, ena v ulici Czarnieckija, druga v Gosposki ulici in se bogato založili s tobakom, čajem, sirom, moko itd. se je polotil obup celo najbolj korajžnih.

Te delavce pri udrbah so Rusi pošiljali po plačo na rotovž, ker pa je bila mestna blagajna kmalu prazna, je guverner rešil to vprašanje na ta način, da je podaril mestu vso zalogo tobaka, ki je bila baje vredna 3 milijone kron, a mesto je moralo dalje izplačevati delavce.

Vsled tega so se trafike, ki so bile vsled pomanjkanja tobaka zaprte, zopet otvorile, a mesto je prišlo do denarja za najnujnejše potrebe. Obenem je guverner mestu dovolil pobirati davke.

Polagoma so se začele vračati normalne razmere. Sodišče je začelo poslovati, ravno tako so magistratni uradniki začeli izvrševati svoje posle. Vsled pomanjkanja drobiža je mesto sklenilo izdati 50.000 bonov po 1 krono z mestnim jamstvom. Izdati bi se imeli ti boni 19. septembra. Drugi javni uradi so popolnoma počivali.

Državno pravdnštvo so oblegale množice ljudi vsled ropov in tatvin, ali skoro v nobenem slučaju se ni moglo ničesar storiti, ker se priče niso odzvale.

Osebnost svoboda je ostala nedotaknjena; poslanec Breiter, ki je v svojem tedniku brezobzirno napadal Ruse, je hodil po mestu popolnoma svobodno.

Ruski častniki so se obnašali napram občinstvu uljudno. Banketov, o katerih se je toliko govorilo, ni bilo. Sploh so častniki jako malo zahajali v kavarne in gostilne.

V nadaljnjem opisu podaja dr. Wienclau nekaj pretresljivih slik iz vojne, ki jih je slišal v Lvovu. Navesti hočemo eno najbolj pretresljivih.

Eden izmed mojih kolegov, ki se je udeležil bitke pri Ravi Ruski kot rezervni častnik, mi je v solzah pripovedoval sceno, ki mu bo, kakor se je izrazil, še na smrtni postelji stala pred očmi.

Bili smo zakopani na polju, kamor je padala toča ruskih karteč. Od ruskih postojank proti nam se je vila pot, vsa v prahu vsled ruskih krogelj, ki so padale nanjo. 200—300 korakov od nas je stalo nekaj samotnih bornih kmetičkih koč nedaleč od poti. Kar zagledamo med grozno kanonado in silnim streljanjem pušk štiri otroke, ki so šli po tej poti proti nam. Očividno so prišli otroci iz katere teh koč. Deklica kakih deset let stara, je nesla dveletno dete, in je večkrat počivala. Poleg nje je peljal njen brat, 8 letni deček, za roko 4 letno sestrico. Mraz nam je pretresel kosti in mozeg, ko vidimo ta prizor kličemo, ali naš klic zaglušil grom topov, mahamo z rokami in robci, zastonj, otroci gledajo dalje. Zamizal sem na strašni prizor — kako dolgo je to trajalo ne vem, ali rusko streljanje je postajalo slabše, potem je utihnilo, ker je prišla pomoč. Hitimo k otrokom in kličemo: »Za božjo voljo, kod pa hodite?« Zvemo od otrok, da v kočah ni nikogar, da so lačni, in da gredo vsled tega v sosednjo vas. — Kje je oče? —

Pri vojaki. — A kje mati? — Tu začne deklica grozno plakati in pravi: »Mamo so ubili, leži mrtva pred hišo!« — To je žetev vojne!

14. septembra je dr. Wienclau kljub svarilom prijateljev zapustil Lvov, hodil 14 dni po raznih ovinkih v neprestani nevarnosti, dokler se mu ni posrečilo dne 29. septembra najti njegovo rodbino.

Kaj pripovedujejo poljski ranjenci v Krakovu.

Dne 16. oktobra se je vozilo mimo Krakova več vlakov težko in lahko ranjenih vojakov, ki so se vojskovali v bojih pri Rozwadowu in Nisku.

V vlakcu so Nemci, Čehi, Moravci in Poljaki. Vojaki se vedejo čudovito junaško. Obrazi shujšani, kajti prestali so velike trude.

Spustim se v pogovor s poljskimi ranjenci. Veselo se mi približajo. Vojaki, ki so prestali toliko težav in preživeli kri za domovino, vzbujajo splošno spoštovanje. Nekemu ulancu teče še kri iz rane na vratu, drugi kaže plašč, ki je ves raztrgan od granat, tretji pripoveduje, kako se je zarila granata poleg njega v zemljo in ga zasužila s prstjo, tako da so ga morali santejci odkopati. Res, to so pravi junaki.

Kako dolgo ste že v vojni?

Od početka, tedaj dva meseca in pol. A koliko časa bo še trajala vojna, ne vemo. Bili smo že šestnajstkrat v ognju. Bili smo v velikem pohodu proti Lublinu, potem smo se umaknili v srednjo Galicijo, a nazadnje smo zopet podili Ruse.

Kje ste se vojskovali zadnje dni?

Iz krajev, ležečih na desnem bregu Visle, smo podili Ruse do Sana, noter do Niska in Rozwadowa. Marširali smo noč in dan, na poti smo bili manjše boje, a do večjih bojev je prišlo šele ob bregovih Sana. Rusi so se umikali v velikem strahu, San so morali prekoračiti na pontonskih mostovih v ognju naše artiljerije in tam jih je največ poginilo.

Ali niste mnogo trpeli vsled dežja in slabega vremena?

Seveda. Ta perijoda vojne je veliko hujša kakor poprejšnja. Prej je bilo vsaj gorko, a sedaj smo morali biti cele dneve na dežju in mrazu. Mnogokrat smo morali črpati vodo iz strelskih rovov in se skrivati v razmočenih jarkih.

Ali niso Rusi uničili vse kraje?

Reči moramo, da niso preveč požigali. Zato so pustošili kraje po levem bregu Visle, kajti vsak večer smo videli velike kresove na obnebu. Največ požganih vasi smo videli okoli Majdana. Ljudje so pripovedovali, da se je ruska pehota vedla dobro, vsako stvar so plačali. Ali kozaki so kradli po vaseh in mestih in vsa skladišča oropali. Sicer je ruska armada pobrala žito, slamo, živino. Kratko — ves kraj je uničen. Prizanašali niso niti cerkvam. Cerkev v Nisku je poškodovana od granate. Največ je trpela cerkev v Rozwadowu. Rusi so jo porušili. Podrta je streha, porušen obok, samo zid štrli kvišku. V cerkve so Rusi devali konje, streljali iz cerkvenih zvonikov, pa vse jim ni dosti pomagalo, povsod smo jih prepodili.

Ko so pripovedovali ti pošteni vojaki o oskrnjevanju cerkva, so bili sila razburjeni. Z gnevom so rekli: Ti Rusi nimajo nobene vere, to je divji narod, Bog jih mora za to kaznovati. Kje je bilo prebivalstvo, ko so se vršili boji?

Zbežali ljudje niso, ker ni bilo kam zbežati; skopali so si jame v zemlji. V

teh skrivališčih so bili varni pred kroglijami.

Vlak je pripravljen na odhod in ranjenci se odpeljejo dalje proti zapadu.

Zelo važno za č. č. gg. duhovnike. S 1. januarjem 1915 je k staremu brevirju poleg psalterija obvezno predpisana tudi poraba knjižice »Variationes in Divino officio« z najnovejšimi izpremembami in določbami sv. stolice. Novi brevir, ki vpoštevava Variationes bo ostal za desetletja neizpremenjen. Večina č. č. gg. si bo omislila torej do novega leta novi brevir, drugi si bodo pa še dalje pomagali s psalterijem in knjižico Variationes. Ker bo popravljanje po novem brevirju ali pa knjižici Variationes z novim letom vsesplošno in ker je zveza z zunanjimi državami zaradi vojske zelo počasna večkrat tudi nemogoča, opozarjamo s tem č. č. gg. duhovnike, da nam nemudoma in z obratno pošto naznani, če si bodo z novim letom omislili knjižico Variationes ali psalterij in Variationes skupaj ali celoten novi brevir. Kdor se takoj ne zglaši, mu ne moremo garantirati, da mu bo mogoče pravočasno do 1. januarja potrebno nabaviti. Novi proprij ljubljanske, lavantinske, tržaške, goriške in krške škofije do novega leta skoro gotovo ne izide, ker bo vsak teh proprijev zelo tenehak, ga bodo č. č. gg. k novemu brevirju lahko priložili. Katoliška Bukvarna v Ljubljani.

Med

zlatorumen trčan, zjamčeno čist v dežlicah s 4 1/2 kg vsebine razpošilja po K 8-50.

Čebelarna 3944
Ilirska Bistrica.

Delikatesna trgovina

na zelo prometnem prostoru se odda. Poizve se pri Ljudoviki Jarc, Tržaška cesta št. 5.

Kantina Corazza

Levada (Istra)

601

VINO

belo, črno in šiljer lastnega pridelka se pošilja po jako ugodni ceni. Za pristnost se jamči.

Izgotovljene obleke, suknje, pelerine

za moške in dečke ter lepe in jako okusno izgotovljene iz pliša ali sukna vrhne

jopice in plašče za ženske in deklice

v zalogi po stalno najnižji ceni v manufakturni in konfekcijski trgovini

2999

Pri Škofu

Ljubljana, Pred Škofijo št. 3
Medarske ulice

Geniki na zahtevo brezplačno.

Kranjska deželna podružnica v Ljubljani

n. a. dež. življ. in rentne, nezg. in jamstvene zavarovalnice

sprejema zavarovanja na doživetje in smrt, otroških dot. rentna in ljudska, neškodna in jamstvena zavarovanja.

Javen zavod. Absolutna varnost. Nizke premije.

Udeležba na dividendah pri življenjskem zavarovanju že po prvem letu: Stanje zavarovanj koncem leta 1913. . . . . K 170.217.149—

Stanje garancijskih fondov koncem leta 1913. . . . . K 43.424.496-17

V letu 1913. se je izplačalo zavarovalcem na dividendah iz čistega dobička . . . K 432.232-66

Kdor namerava življenjsko zavarovanje, naj se v iasno korist obrne do gori imenovane podružnice. — Prospekti zastonj in poštuine prosto.

2171 Sposobni zastopniki se sprejmejo pod najugodnejšimi pogoji.

Stavbeno podjetje: Parketna tovarna: Strojno mizarstvo:

Tesarstvo:

Parna žaga:

Prevzamem javne in zasebne stavbe, železnobelonske mostove, strope itd. — Popravila izvršujem po najnižjih cenah. — Izdelujem načrte in dajem strokovna navodila.

Velika zaloga hrastovih in bukovih deščic, katere dobavim z ali brez polaganja; prevzamem tudi popravila in polagam deščice na stara, že obstoječa tla.

Izdelujem vsa, stavbeno mizarstvo tičoča se dela, pohištvono le proti naročilu. Izvršujem tudi vsakovrstna popravila, točno dovoljno in po nizkih cenah.

Prevzamem vsa v to stroko spadajoča dela, kakor napravo strešnih stolov, stropov, verand, barak, odrov itd. — Popravila izvršujem točno in soliano.

Kupujem hrastov, bukov in smrekov les in žagam hode tudi proti plačilu. — Po železnici poslan les se dostavi na žago po lastnem industrijskem tiru z drž. kolodvora.

Ustanovljeno 1900.

V. SCAGNETTI, Ljubljana.

Tehnična pisarna: za skladiščem državnega kolodvora.

Telefon 299.

Domača tvrdka

Zunanja naročila
2815 obratno

Cene brez konkurence

Modni salon Marija Götzl

Priporočamo domačo solidno tvrdko

Velika zaloga damskih in otroških klobukov v najnovejših oblikah vseh vrst ter športnih čepic

Židovska ul. 8

Zalni klobuki
vedno v zalogi

Popravila se sprejemajo